

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva
ulica 6. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica
št. 2. — Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru
št. 100.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baum-
gartnerja.

JUTRO

Ponedeljska izdaja

Uredništvo:

Ljubljana: Knafljeva ulica 6. Telefon
št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Ponedeljska izdaja „Jutra“ izhaja
vsak ponedeljek jutraj. — Na-
roča se posebej in velja po pošti
prejemana Din 4.-, po raznašal-
cih dostavljena Din 5.- mesečno.
Maribor: Gosposka ulica 11. Telefon
št. 2440.
Celje: Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65.
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifu.

Solidarnost Francije, Anglije in Italije

Na konferenci v Stresi so dosegli sporazum o vseh mednarodnih problemih in zavzeli enotno stališče v cilju okrepitve mednarodne varnosti in miru v Evropi

Stresa, 14. aprila. r. Konferenca treh velesil, to je Francije, Anglije in Italije, ki je zasedala v Stresi, je danes po tridnevem zasedanju končala svoje delo na proučevanju sredstev za ohranitev mednarodnega mira. Na današnji zadnji seji, ki se je pričela ob 9. dopoldne in je trajala do 11.30, je bil sestavljen in odobren komunique, ki naj pojasni javnosti uspehe razgovorov in posvetovanj med državniki, zbranimi na tej konferenci.

Komunique predvsem ugotavlja, da je prišlo med zastopniki treh velesil do popolnega soglasja ter da je bila ugotovljena absolutna solidarnost Francije, Anglije in Italije v vseh vprašanjih, ki so bila na dnevnem redu te konference in ki se nanašajo na splošni mednarodni položaj. Sporazum, ki je bil dosegel, obsega v glavnem sedem točk, ki obravnavajo posamezne najbolj pereče probleme mednarodnega položaja. Vsi ti sporazumi predvidevajo odločne ukrepe za zagotovitev miru tako v zapadni, kakor v srednji in vzhodni Evropi.

V smislu sporazuma, ki je bil dosegel na tej konferenci, je smatrati francosko-rusko obrambno zvezo za izvršeno dejstvo. Prav tako se je konferenca soglasila z željo Italije glede zagotovitve neodvisnosti Avstrije.

Komunique podčrtava nadalje ugotovitve angleškega zunanjega ministra Simona glede oborožitve Nemčije, čije vojno letalstvo je enako vojnemu letalstvu Anglije. Razprava, ki se je vršila v zvezi s tem, je dovela do sporazuma glede meje ob Renu, o čemer se je v zadnjem času zlasti mnogo razpravljalo v angleški javnosti.

Vzhodni pakt bo po izmenjavi misli v Stresi sklenjen za enkrat kot dvostranska pogodba med Francijo in Rusijo, kateri pa se bodo mogle pridružiti še ostale zainteresirane države.

Glede podunavskega pakta, ki naj tvori jedro banovine, ki se ne odloči, se bo vršila takoj po zasedanju sveta Društva narodov, predvidoma 20. maja, v Rimu posebna konferenca. Toda že sedaj je več ali manj

o tem dosegel sporazum s Francijo in Italijo na eni strani Francijo in Malo antanto na drugi strani, tako, da bo osnutek podunavskega pakta definitivno sestavljen že pred sestankom rimske konference.

Generalštabi posameznih zainteresiranih držav bodo nemudoma pristopili k sestavi skupnega obrambnega načrta, ki naj zajame in zagotovi mir v srednji in vzhodni Evropi.

Kar se tiče takozvanega letalskega pakta, ki ga predvideva londonski sporazum, bo ta pakt sklenjen najprej med Anglijo in Francijo ter se mu bo pozneje pridružila tudi Italija. Ta pakt bo predstavljal predvsem jamstvo porenske meje.

Tako bo s sporazumi, ki so bili dosegel v Stresi, ustvarjen nov Locarno, toda z mnogo bolj uspešnimi in izdatnimi jamstvi.

Po končani konferenci je Mussolini kot predsednik konference prečital novinarjem skupno izjavo v smislu tega komunique in izjavil, da se iz komunique vidi, da so zastopniki treh velesil obravnavali vsa vprašanja, ki se nanašajo na mednarodni položaj. V zvezi s tem so razpravljali tudi o francoski pritožbi na Društvo narodov v zvezi nemškega oboroževanja ter zavzeli enotno stališče, ki ga bodo zastopali na izrednem zasedanju sveta Društva narodov, ki se prične jutri v Ženevi. Ugotovili so soglasno, da je Nemčija z zopetno uvedbo splošne vojaške dolžnosti porušila zaupanje narodov v mir. Zato so se vse tri velesile zedinile, da bodo v okviru Društva narodov storile vse, da se zajamči mir in varnost vseh narodov. Uspehi konference, je zaključil Mussolini svojo izjavo, so torej nadalje zadovoljivi in aktivna solidarnost Francije, Anglije in Italije je v stanju, da zajamči in varuje mir v Evropi.

Nato sta se Flandin in Macdonald izjavila novinarjem svoje zadovoljstvo nad doseženimi uspehi konference, na kar so se vsi člani delegacij podali na kosilo, ki ga je priredil francoski ministrski predsednik.

V teku popoldneva so vsi državni zastupili Streso. Macdonald je odpotoval naravnost v London in se torej ne bo udeležil zasedanja sveta Društva narodov, prav tako pa je tudi Flandin krenil naravnost v Pariz. Francoski zunanji minister Laval in angleški zunanji minister Simon sta odpotovala iz Strese direktno v Ženevo na jutrišnje izredno zasedanje sveta Društva narodov.

Zadovoljstvo v Ženevi

Ženeva, 14. aprila. b. V tujakšnih krogih so z največjim zadovoljstvom sprejeli izid konference v Stresi ter vidijo v doseženem sporazumu jamstvo, da bo tudi Društvo narodov prebrodilo vse težkočice sedanjega mednarodnega položaja in ustvarilo čvrste temelje za varnost, mir in sodelovanje v Evropi. Zato z mnogo večjim mirom pričakujejo razprav, ki se bodo pričele jutri o francoski pritožbi zaradi nemškega oboroževanja.

Francoska vlada je svojo pritožbo podkrepila danes še z obširno spomenico, v kateri podrobno navaja stanje nemške oborožitve in dokazuje kršenje vojaških določb versajske mirovne pogodbe. Spomenica ugotavlja, da je dolžnost Društva narodov baviti se s tem vprašanjem, ker je postopanje Nemčije v nasprotju s cilji Društva narodov in z obveznostmi, ki jih je prevzela Nemčija. Francoska vlada se obrača na Društvo narodov v interesu obnove mednarodnega zaupanja in spoštovanja prevzetih obveznosti. Svet Društva narodov naj zaradi tega po svoji dolžnosti zavzame stališče k temu vprašanju in sklene primerne ukrepe za bodočnost.

Večina članov sveta Društva narodov je že v teku današnjega dne priselila v Ženevo. Med drugimi so prišli danes predsednik sveta Društva narodov Tervik Ružič Aras, češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš, rumunski zunanji minister Titulescu in ruski zunanji komisar Litvinov. Beneš in Litvinov sta imela danes dolg razgovor ter sta, kakor zatrjujejo poučeni krogi, razpravljala o ukrepih za medsebojno varnost in okrepitev miru v Evropi.

n. pr. v razcepljene državne oblike. Pač pa vidimo, da izvajajo države svoje unitaristične oblike čedalje strožje. Novi nacionalizem in unitarizem ravna tako v Nemčiji in dela tako v Italiji na koncentraciji sil. Celo skrajni internacionalizem v Rusiji koncentrirajo in zedinjajo takisto svoje sile. To je najboljši dokaz, kako zahtevajo razmere mednarodnega življenja organsko zbiranje in zedinjevanje narodnih sil.

To naziranje boste vi, Sarajevčani in Drinč, potrdili 5. maja s svojim glasovanjem. Vsi boste poskrbeli s tem, da ga bomo lahko ostvarili. Visoka narodna zavest vseh delov naše domovine bo morala 5. maja poudariti to zgodovinsko resnico naše nedeljivosti. Treba je to storiti in podčrtati na način, da za vedno odstranimo vsako nadaljno pogajanje in izigravanje.

Izvenparlamentarna opozicija

S svojim glasovanjem za listo g. Jevtića moramo razpršiti vse elemente, ki se strupeno in licemerno zajedajo v naše narodno telo, v naše narodno življenje. Njihova akcija v hrvaškem delu našega naroda je docela v znamenju skrivnostnega šepetanja, intrig in poniževanja vsega tistega, kar je narodu sveto, v znamenju groženj in terorja. (Dol ž njimi!) V srbskem delu našega ljudstva se pojavlja njihova akcija v znamenju klevet in laži. Skriva pri-povedujejo in dokazujejo, da je Maček pri-znal absolutno državno in narodno edinstvo (Viharni vzkliki: Dol z Mačkom!), da je vedno ljubil enako srbeštvo, kakor druge dele našega naroda in našo skupno narodno celoto in državo. Pravijo celo, da bi jo hotel konsolidirati in rešiti, da pa ga Jevtićeva vlada preganja in njegovo listo ovira. (Viharni klici: Dol ž njimi!)

V vaše muslimanske vrste zanašajo drugačne glasove in govore o nekih poročilih od Spaha (Dol s Spahom!). Pravijo, da je muslimanska vera v nevarnosti in da jo je treba rešiti pred nevarnostjo iz Beograda.

V čem pa je njihov sporazum? Vsi imajo pravico, da zahtevajo ta odgovor od ljudi, ki bi hoteli odločiti o usodi naše domovine. Če ta sporazum sploh obstoja, ali so ga sklenili v znamenju naziranja in akcij, ki jih izražata in med ljudstvom izjavljata Maček in njegova okolica? Ali pa v znamenju nazorov in akcij, ki jih izražata in izjavljata tiista dva starca po svojih beograjskih mladeničih?

Če so za prvi sporazum, pomeni to, da je treba našo državo razdeliti in razkosati. (Tega ne bomo nikoli dopustili! Zivelo narodno edinstvo! Zivela državna celota!) Če pa gre za sporazum onih drugih, tedaj je gotovo, da Maček tako važnega podviga ne bi mogel izvesti v srbskem delu našega naroda in na tak način in s pomočjo tistih dveh slabih starcev, ki v šumadiji nimata nobenega vpliva več. To Maček dobro ve. Če bi Mačkovo jugoslovenstvo v resnici obstajalo, te-laj bi ga mogel uveljaviti varnejše in neposrednejše.

Če torej sploh gre za sporazum, potem je med njimi mogoč samo tak, da je treba red in ustroj v naši državi zrušiti. Kaj pa je treba kasneje ustvariti, o tem bi se naj na reševinah naše države kasneje dogovarjali. O tem pa obstojajo med njimi razni cilji, toliko, kolikor je med njimi skupin, ki tvorijo to pisano družbo. Sporazum je med njimi izraz za medsebojne intrige in spletke. Kotorije v posameznih skupinah žele, da bi druga drugo izigrala in na ta način sama uresničila svoje cilje. (Dol z njimi!) Maček kuje in snuje eno, njegova frankovska okolica drugo, rodbina pokojnega Radića pa tretjo. Ali: Ljuba Davidović ima eno misel, njegova spletkarska okolica pa popolnoma drugačno. Ta mje zopet Joca Jovanović, ki zastopa eno smer, njegova boljševiska okolica pa je za popolnoma drugačne cilje. Spaho ima svoje misli, Behmen in Hramica pa popolnoma nasprotno. Družijo jih le intrige

in spletke in vsi skušajo izigrati narod in domovino.

Volitve so razpisane samo zato, da obnovi Narodna skupščina, ki bo delala v pravcu politike, predpisane po ustavi. Ta pisana družba pa hoče, naj bi se volitve vršile v mračne in zahrbtnje cilje. Tega ne smemo dovoliti! (Dolgotrajno odobravanje: Zivela kraljevska vlada!) Kraljevska vlada je dala možnost, da se vsak lahko samostojno predstavi ljudstvu. Toda kraljevska vlada prav tako budno motri, kaj se dela in kako se dela. (Zivela kraljev. vlada!) Vsa se moči, kdor misli, da bodo intrige in spletke uspele. Laži, grožnje, zablode in podobno je treba neposredno in naglo preprečiti. (Viharno odobravanje.)

Naša državljanska dolžnost ni le v tem, da izberemo narodno skupščino, marveč da na podlagi svoje zdrave zavesti omogočimo izredno edino prave in zgodovinsko mogoče politike, ki jo vlada Bogoljuba Jevtića izvaja. (Viharno odobravanje.) Treba je prav tako enkrat za vselej zrušiti intrige, laži in spletke, ker spada to med bistvene pogoje naše politične ureditve. Prepričan sem, da boste to svojo dolžnost izpolnili in da boste vsi kot en moč bli 5. maja na volišče.

Minister g. Velja Popović je končal svoj govor s pozivom na Sarajevčane: »V življenju našega naroda je Sarajevo igralo veliko vlogo. Ne izdajte te svoje vloge, marveč bodite po tej poti tudi v bodoče. Lani so sinovi Sarajeva v svetem hramu na Oplenju pržigali plamen večne hvalčnosti. Iz tega plamena, ki priča vsem o neizmerni ljubezni vaših src in hrabrosti vaših mišic, odmeva domoljubni glas mrtvega Aleksandra-mučenika: Čuvajte Jugoslavijo!

Sarajevčani, vi hrabri sinovi stare in ponosne Bosne, dobro veste, kaj to pomeni!

Zaključek zbora

Govoru g. notranjega ministra je sledilo dolgotrajno viharno odobravanje, združeno z ovacijami ministru in celi kraljevski vladi. Drugi govornik je bil seljak Popović, za njim pa je govoril, od množice tudi navdušeno pozdravljen, gradbeni minister dr. Kožulji. Govorila sta še sreski kandidat Ivan Turbešić iz Sarajeva ter znani muslimanski nacionalni delavec Rešid Kurtazić, naka je predsednik zbora Ibrahim Šarić predlagal pozdravno brzojavko predsedniku Jevtiću. Ko je bil njegov predlog z navdušenjem in soglasno sprejet, je ob 13.30 zaključil shod. Množice so se razhajale med navdušenim vzklikanjem Nj. Vel. kralju, kraljevskemu domu, državnemu in narodnemu edinstvu ter predsedniku in članom kraljevske vlade.

★

Notar Jereb odložil kandidaturo

Gosp. notar Rado Jereb v Konjicah, ki je bil od sreskega volilnega odbora postavljen za kandidata na Jevtićevi listi v konjiškem srezu, nam sporoča, da je g. predsednika vlade kot nosilca državne liste naprosil, naj ga razreši kot sreskega kandidata na svoji listi.

Konferenca na banovini

Minister g. dr. Marušić se je mudil večeraj v Ljubljani ter je na banški upravi konferiral o pripravi za volitve. Konferenca sta se udeležila poleg g. bana tudi senator Pučelj, ki se je vrnil s svojega odhoda na Jadran, in g. dr. Fux, ki je, kakor znano, poleg g. Kavčiča bil določen za kandidata v Ljubljani.

Dopoldne se je minister dr. Marušić odpravil v logaški srez, kjer je imel volilni shod v Cerknici.

VELIK PROGRAMATIČEN GOVOR

NOTRANJEGA MINISTRA POPOVIČA

Manifestacijski volilni zbor za drinsko banovino v Sarajevu — Minister g. Velja Popović o idejnih osnovah državne politike

Sarajevo, 14. aprila. AA. Danes dopoldne se je vršil na prostornem Rankovićevem trgu v Sarajevu manifestacijski shod za drinsko banovino. Shodu sta prisostvovala v imenu vlade notranji minister dr. Velimir Popović in minister za gradnje dr. Marko Kožulji. Od večeraj opoldne, vso noč in danes dopoldne so dovažali vlaki množice iz vseh krajev. Računajo, da se je zborovanja udeležilo 20.000 ljudi. Ministrstvo so množice pričrile velike ovacije. Prvi je govoril notranji minister dr. Velimir Popović, bivši sarajevski ban. Izjavil je med drugim:

Pet let ban drinske banovine

Čeprav nas ločijo samo štirje meseci od skupnega petletnega dela in življenja, sem vendar živo želel, da vas čimprej zopet vidim in da se toplo in bratsko pozdravimo. Ko sem pred petimi leti prišel v vašo sredino, sem se resnično bal, ali bom mogel opravičiti pričakovanja, s katerimi ste me sprejeli in ali se bomo medsebojno razumeli. Kmalu pa je izginila poslednja sled strahu in ugibanja. Izkazali ste mi svojo ljubezen in zvestobo do skupnih ciljev. Prav tako ste s svojim sodelovanjem izpričali, da razumete naše medsebojne odnose in potrebe banovine in ljudstva. Na ta način smo se kmalu in lepo našli pri skupnem delu v korist nacionalne celine, in ljubezni in zvestobi do domovine in do interesov drinske banovine in njenega prebivalstva. Teh pet let štejem med svoje najdražje spomine. Krepe mi voljo, naj bi delali skupaj tudi v bodoče. V tem smislu razumem vaš soglasni poziv, naj prevzamem poslansko kandidaturo v našem bellem Sarajevu. (Viharne ovacije.) To veliko čast in veliko dolžnost sem sprejel s popolnim zaupanjem. (Zopet viharne ovacije.)

Državno in narodno edinstvo

V svojem vsakdanjem stiku in delu v teh zadnjih petih letih smo skupaj izrazili, kako razumemo naš unitarizem in državno edinstvo, kako ne gledamo samo na posamezne dele našega ljudstva, marveč

na celoto. (Viharno odobravanje.)

Vsem svojem delu in prizadevanju moramo biti prvi. S svojo neomajno zvestobo in s svojo vztrajnostjo hočemo to pokazati na dan volitev vsemu našemu narodu. 5. maja boste pokazali, da so te naše vrline neizbrisne. Ni je ovire in zapreke, kadar gre za delo za zgodovinske pridobitve našega naroda. Še smrt ni ovira. Tisti, ki pridejo za nami, bodo morali biti enako odločni na tej poti za slavo in srečo jugoslovenskega naroda.

Zato posvetimo vse svoje sile temu cilju. Delajmo zanj zvesto, z apostolskim zanosom, junaško, brez strahu in motenj. V eni roki imejmo oljčno vejico ljubezni in bratstva, toda druga roka naj bo vedno pripravljena s svojo močjo in odločnostjo.

Konec je pogajanj in medsebojnih izigravanj. To tembolji, ker napak in zablod ni mogoče popraviti s pogajanjem in z izigravanjem, marveč samo z odločnim delom. Kdor se hoče rešiti napak in zablod, naj stopi v naše vrste. Kdor pa tega neče, naj se odstrani ali pa naj se vda. Za nas velja samo en klic: Vztrajno naprej! (Viharno odobravanje.)

Nacionalno edinstvo je naša svetinja. (Viharno odobravanje. Klici: Zivela Jugoslavija!) Nastalo je s krvavimi napori vseh delov našega naroda v stoletnih borbah. Narodno edinstvo je pridobitev, ki jo je zapečatil naš ljubljani in veliki voditelj kralj Aleksander s svojo mučeniško krvjo. (Slava mu! Slava kralju-mučniku! Zivelo narodno edinstvo!) Vsi, ki smo dobri in prekaljeni borci, vemo, kaj pomeni ta svetinja. Vsi vemo, da se za take svetinje dajejo življenja, da je to največja vrednota nas vseh in da je vredna naših življenj. To svetinjo smo ustvarili in ohranili s krvjo.

Zato je skrajni čas, da vsakega zadnjč opominjamo, naj ne ograža tistega, kar je tako sveto, ker je treba vsako kršitev najstrožje kaznovati in drago plačati. Naš opomin naj velja predvsem nam samim. Spridlo volitev storimo sklep, da hočemo z vsemi silami braniti svojo nacionalno in državno edinstvo. (Tako je!) Napaka izražena in krivo izvajano narodno edinstvo je ustvarilo težko stanje v vseh delih našega naroda. Popravimo napake in zlo med nami. Odstranimo mržnjo in zablode,

ker je to naša prva in nujna dolžnost. (Viharno odobravanje.)

Jugoslovenstvo

Jugoslovenstvo kot izraz nacionalne celine je splošni izraz harmonično združenih interesov srbstva, hrvaštva in slovenstva. (Soglasni vzkliki: Tako je!) Zato jih ni nikoli rušilo. Jugoslovenstvo izraža njihovo skupnost in budno varuje njihove interese, usmerjene na celoto. Hrvastva ne uničuje, marveč ga krepi v harmoniji z interesi srbstva in slovenstva. Jugoslovenstvo noče porušiti nobenega teh elementov, marveč hoče zediniti vse te sile, da jih združi v enotno narodno celoto. (Viharno odobravanje.) Narodno edinstvo ne pomeni negiranja posameznih delov, marveč njih aktivacijo potom celote in za celoto. (Navdušeno odobravanje.)

Interes celote zahteva, naj bodo narodni deli skupaj, interes delov pa je, da bodi narodna skupnost prva. Narodno edinstvo se ne more razvijati z rušenjem delov, marveč na podlagi zdravega in krepkega življenja v celoti. Vedeti je treba, da so narodni deli obenem deli narodne celote, (Tako je!), da niso sami zase in da nikjer ne tvorijo ločene celote.

Unitaristična država

Ker smo en narod, imamo tudi enotno unitaristično državo. Ker pa smo v preteklosti živeli v raznovrstnih okoliščinah, imamo banke samouprave. Kakor ne bomo nikomur dovolili, da širi mržnjo in po-ziva ljudi, naj se odrečejo narodnega edinstva in unitaristične oblike naše države, prav tako ne bomo dovolili, da bi s slabim upravnim ustrojem zanašali v naš narod zablode. Zavarovati naše edinstvo na zunanji in skrbeti za srečo v našem domu samem, to je naš cilj in obenem najboljša opravilo našega unitarizma. (Viharno odobravanje.) Odstranimo vzroke, ki so ovirali naša složna prizadevanja, in lahko bomo pospešili svoj napredek in srečo svojega doma in celote. Spridlo sedanjih mednarodnih razmer, kjer je delo v vseh pravih življenja tako težko, lahko samo veliki in močni organizmi, samo velike in močne celote uspevajo. Niti ene države ni, ki bi skušala svoj unitarizem pretvoriti

Jugoslovenski Rdeči križ

Zvest velikim ciljem, ki mu jih je zadal blagopokojni kralj-Uedinitelj, se je jugoslovenski Rdeči križ razvil v mogočno vsenarodno organizacijo

Beograd, 14. aprila. AA. Društvo Rdečega križa kraljevine Jugoslavije je imelo danes svoj 47. letno skupščino. Otvoril jo je prvi podpredsednik senator Svetozar Tomić. V svojem otvorenem govoru je najprej pozdravil odposlanca Nj. Vel. kralja divizijskega generala Čolak-Antića, zastopnika predsednika vlade pomočnika zunanjega ministra Momčila Jurišića, za tem zastopnik vseh veroizpovedi, zastopnike posameznih ministrstev, beograjske občine in raznih drugih ustanov in organizacij.

Nato je predsedujoči v imenu Nj. Vis. kneza-namestnika Pavla, predsednika Rdečega križa kraljevine Jugoslavije, ki ni mogel prisostvovati današnji skupščini, prečital njegovo poslanico, ki se glasi:

Poslanica

Nj. Vis. kneza-namestnika

Predno preidemo k podrobni razpravi na današnji skupščini, ki je najvišji organ društva, imam bridko dolžnost, da se spomnim tistega, ki je še pred šestimi meseci bil njegov vzvišen, veliki in plemeniti zaščitnik. V svoji breznegni ljubezni do naroda in pri svoji trajni in živahni skrbi in delu za uspeh in napredek našega društva blagopokojni viteški kralj Aleksander I. Uedinitelj ni prezrl vsega obsežnega dela našega društva. Vlogo in pomen naše ustanove je zelo visoko cenil. V hudih in usodnih dneh našega naroda je mimo vseh svojih ogromnih vladarskih poslov motril blagodejno delo našega društva, ga podpiral in bodril. Spom-

nimo se njegovih besed v pismu, ki ga je poslal predsedniku društva meseca maja leta 1928. V tem pismu pravi med drugim: Kot izrazito nacionalna ustanova mora naš Rdeči križ postati močan činitelj kulturnega, zdravstvenega in družabnega napredka domovine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Društvo mora biti vedno pripravljeno, da nudi nujno in obilno pomoč povsod, kjer bi nam grozila nesreča.

Koliko časti in dragocenega priznanja za naše društvo je v teh besedah! Koliko plemenitih čustev in želj za uspeh njegovega dela. Posvetimo zaradi tega nekoliko trenutkov svoje misli in svoja čustva velikemu pokojniku. (Takrat je predsedujoči prenehal čitati in v najgloblji tišini so vsi prisotni vstali s svojih sedežev in izkazali čast in spoštovanje z večminutnim molkom. Nato je pa vsa dvorana soglasno vzkliznila: Slava! Čast med nami blagopokojnemu kralju. (Spet trikratni gromki: Slava!)

Poslanica se nato spominja v preteklem letu umrlih članov društva, kojih spomin so navzoči počastili s trikratnim: Slava! Poslanica nato nadaljuje: Pred letom dni mi je blagopokojni kralj storil veliko čast in radost, ko me je imenoval za predsednika društva. Ponosno sem prevzel to mesto. Želel sem posvetiti tej svoji nalogi čim več pozornosti in prizadevanja. Obilno delo, ki ga ta služba zahteva, mi brani, da bi pri društvu sodeloval tako zelo, kakor bi želel. Toda vzlic temu mi to ne bo omejevalo moje pažnje ne moje ljubezni do društva in tudi ne mojega strem-

To so res

skrajno nizke cene!

Prima sportni suknjiči po 98 Din

VELIKA IZBIRA oblek, Tranichouthov, pumparic, modnih hlač i. t. d. — Res poceni kupite le

pri PRESKERJU v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 14

Menja in prizadevanja, da izpolnim željo in zaoblubo pokojnega viteškega kralja ter pričakovanja vas in vseh drugih članov in prijateljev.

Ideja Rdečega križa si je do danes pridobila milijone izbranih pobornikov, katerih število neprestano rase in ustvarja pri njih zavest, da bo postala v bližnji bodočnosti temelj čednostnega reda. V našem narodu je bilo čednostno plemenito zmerom razvito in negovano. To mi daje prepričanje, da bo naš narod prav pojmoval in pravilno ocenil pomen dela Rdečega križa, ki mu je osnova usmiljenje, in da bo zato pri delu sodeloval s spoštovanjem do Rdečega križa in podpirajoč ga in da bo v našem društvu Rdečega križa naš narod gledal ne samo človekoljubno in koristno ustanovo, temveč eno izmed podlag za naše nedotakljivo narodno edinstvo in poročstvo za mir in bratstvo med narodi.

Kakor ste mogli videti iz poročil glavnega in banovinskih ter beograjskega krajevnega odbora, je bilo delo društva obilno, naporno, pa tudi plodno. Postavljeni so temljaji za bodoče delo. Popolnoma sem zadovoljen s tem, kar se je v tem pogledu doseglo. Zda nas pa še čaka glavno delo pri izgradnji in pripravi za izvršitev nalog, poverjenih društvu.

Za to delo so nam potrebna znatna sredstva. Zato bomo skušali najprej doseči tisto, kar je važnejše in potrebnejše, upoštevajoč državne in narodne potrebe ter mednarodne obveznosti, ki jih je naša država prevzela.

Za to delo je potrebno tudi mnogo truda in vztrajnosti, volje in ljubezni do ideje Rdečega križa. Z zanesljivostjo pričakujem, da bom pri vas in pri vseh odborih in članih društva srečal zmerom popolno razumevanje za nesebično sodelovanje, da se skupno potrudimo in zastavimo vse sile za čim boljše in uspešnejše delo pri izpolnjevanju velikih in častnih dolžnosti.

Maribor preko nedelje

Maribor, 14. aprila.

Bitke in zmage obmejne sokolstva

Obmejno sokolstvo, organizirano v mariborski župi, je na današnjem zboru manifestiralo svoje tvorne sile, ki so v zadnjih letih z neprekinjeno organizacijsko akcijo ustvarile nove sokolske postojanke.

Zbor je v spodnji kazinski dvorani otvoril župni starosta dr. Milan Goršek, ki se je v toplih besedah spomnil blagopokojnega kralja Ureditelja, čigar spomin so navzoči počastili stoji in s parminutnim molkom. Nato je izrekil prisrčne besede sokolske zvestobe kralju Petru II. Tudi se je v prisrčnih besedah spomnil vseh umrlih sokolskih delavcev, imenoma br. Vanjaka in br. Štepanca. Sledila so številna poročila, ki so vsebovala s številnimi in konkretnimi navodili podpirati dokaze žilavega, zanosnega, vsestranskega sokolskega dela. V središču zanimanja je bilo obravnavanje poročil tajnika Mihaela Dojčinovića, načelnice s. N. Mačusove, blaginjaka Janka Zorka in prosvetarja Ruperta Lintnerja. Iz teh poročil povzemamo:

Vložni zapisnik župnega tajništva izkazuje 2370 števil brez došlih rednih in izrednih ter poslanih dopisov. V župi je 18.810 pripadnikov, od tega 6430 članov, 2274 članice, 1121 moškega naraščaja, 858 ženske naraščaja, 4172 moške dece in 3955 ženske dece. Tudi tehnično delo je bilo zelo uspešno. Smučarstvo vedno bolj prodira v sokolske vrste. Tudi strelstvo se lepo razvija. Vzorno je bilo delovanje socialnega in narodno obrambnega oddelka ter oddelka za sokolske čete. V oktobru so se začeli prireditelj tehnični tridnevni tečaji za več edinic skupaj. Takšnih tečajev je bilo do sedaj 10. Razen tega je župa priredila tečaj za plavanje, za vodnike naraščaja, obči prednjaški tečaj, okrožne tečaje in 12 društvenih tečajev ter 1 smučarski tečaj. Vpisanih tečajevcev je bilo 11.168 nasproti 8172 v letu 1933, tečajevnih dni 32.305, skupni obisk 511.300 nasproti 417.839 v letu 1933. Člani tečajev so v 101 ednici, članice v 74 ednicah. Predavatelj je bilo 858, govorov 3557 pred 172.113 poslušalci. Prosvetnih tečajev je bilo 14.

Razen tega so bile na sporedu tudi obširne debate o delovanju sokolskega okrožja Maribor levi in desni breg, slovenjgorskega, ptujskega, koroškega, dravinjskega, prekmurskega in murskega sokolskega okrožja, nadalje poročilo smučarskega referenta ter referata za vojaško vzgojo in strelske oddelke S. Ilića, referenta za sokolske čete br. G. Lukovića, referenta o socialnem delu R. Lenarta in narodno obrambnega oddelka (referent L. Kranjc). Aktivna in pasiva župe znašajo 204.739, prejemki in izdatki 237.929 Din.

Zbor je brzojavno pozdravil I. podstarosta SKJ E. Gangl.

Zbor mariborskih trgovcev

Je bil dopoldne pri Oriu. Predsednik Zdrženja trgovcev za mesto Maribor gospod F. Pinter se je v uvodu spomnil mučeniške smrti velikega kralja, nakar je v obširnem poročilu opisal težko stanje mariborskega trgovstva. Omenjal je zahtevo po gospodarskem svetu, ki naj bi pomagal, da se pospeši izhod iz gospodarske krize. Pozval je zborovalce, da se z zaupanjem odklene svoje stanovske organizacije. Izčrpno je bilo poročilo tajnika gosp. S. Kase. Poročilo vsebuje podrobne navedbe glede vseh številnih akcij in intervencij, ki jih je Zdrženje izvedlo v korist svojemu članstvu. V poročilu je bilo govora o krošnjarstvu in drugih škodljivih pojavih na mariborskem tržišču, proti katerim se je organizacija borila. Toda Zdrženje je vršilo tudi važno socialno nalogo,

Toplo se zahvalim vsem našim odborom in članom za njihovo sodelovanje in podporo, posebno pa predsedstvu in članom glavnega odbora.

Vas, zastopnike naših društev iz vseh krajev, pa prosim, da sprejmete in sporočite to zahvalo za mojimi prisrčnimi pozdravi vsem članom in prijateljem društev. Prosimo jih, naj delajo, da se ideali Rdečega križa čim bolj uresničijo in da se prebivalstvo še bolj zavzame za to človekoljubno ustanovo — na čast in v ponos vzvišenih zaščitnikov društva in nas.

Udanostne brzojavke

Navzoči so z velikim odobravanjem sprejeli poslanico svojega izvršenega predsednika in priredil dolgočrajne ovacije Nj. Vel. kralju in Nj. Vis. knezu-naměstniku. Med neprestanimi ovacijami so bile nato sprejete udanostne brzojavke Nj. Vel. kralju Petru II. in Nj. Vel. kraljič-materi Mariji ter predsedniku društva Nj. kr. Vis. knezu-naměstniku Pavlu.

Poročila

Nato je društvo sprejelo in odobrilo poročila o delu društev v letu 1934 in dalo odobrobo absolutorij ter sprejelo proračun za leto 1935.

Iz poročil o delovanju društva se vidi, da so v smislu zakona o Rdečem križu kraljevine Jugoslavije na sedežih srezov in občin predpisane organizacije. Organizirane so v 97 % sreskih krajev in 55 % občinskih sedežev. Drugod so organizirane poverjenstva. Ne bo težko letos izvesti organizacije v vseh sedežih. Naraščaj je organiziran po šolah in je v teku leta novooosnovanih 466 šolskih organizacij s 37.194 člani. Število članov se je povečalo v primeri s prejšnjim letom za 20.000. Z izvajanjem novega zakona o Rdečem križu so se povečala sredstva društev pri članarini za 2000 Din, fond za podeljevanje pomoči pri centrali pa znaša danes 8 milijonov dinarjev.

kar se je pokazalo iz blaginjskega poročila, ki ga je podal blaginjak g. Zidanšek. Zdrženje je izplačalo na podporah obubožanim trgovcem 9227 Din, kot podporo brezposelnim trgovskim nameščenim 10.559 Din, raznim dobrodelnim in humanitarnim društvom 3223 Din. Bilanca izkazuje 723.908 Din aktiv in ravno toliko pasiv. Tudi so se obravnavala razna poročila vprašanja organizacijskega in stanovskega značaja. Zdrženje je vodilo v prihodnjem letu sedanja uprava. Sprejeli so obširno resolucijo. Zbornico za TOI je zastopal tajnik dr. Ples.

Zborovanje „Zbora“

je bilo dopoldne v veliki unioński dvorani. Govoril je D. Ljotić, ki je razvijal program »Zbora« in se obširno pečal z nekaterimi teoretičnimi političnimi vprašanji. V dvorani, ki lahko sprejme vase 3500 zborovalcev, se je zbralo okoli 50 ljudi.

Spomenik vzornemu Sokolu

Ob 10. je bila v magdalenski cerkvi zadušnica za Ivanom Gerželjem, ki se je lani pri sokolski telovadbi smrtno ponesrečil. Po maši je krenil lep spreved, v katerem so bili Sokoli pobeškega in drugih sokolskih društev, na pobeško pokopališče, kjer so odkrili vzornemu pokojniku krasen spomenik. Tople besede so spregovorili ob spomeniku starosta pobeškega Sokola br. Klemenčič, zastopnik župe br. Tomažič in slednjič dr. Lašič v imenu NO in Ciril Metodove družbe. »Zarja« je odpevala dve lepi žalostinki. Ohranimo br. Gerželju svetel spomin!

Pazniki iz vse države

so imeli danes občni zbor svojega Zdrženja kazniškega pazniškega oboja. Prihiteci so delegati iz Skopja, Niša, Požarevca, Sremske Mitrovice, Zenice, Lepoglave in Stare Gradiške. Občni zbor je s primernim nagovorom otvoril agilni predsednik Zdrženja Ivan Meško, ki se je toplo spomnil Ureditelja. Sledila so poročila o delovanju Zdrženja. Zdrženje, ki obstoja od leta 1928, je za svoje člane storilo veliko dobrega.

Člani Nabavljalne zadruge

so se zbrali danes dopoldne k svojemu občnemu zboru v Narodnem domu. Vodil ga je predsednik Anton Reharr. Iz poročil je bil razviden lep napredek zadruge. Članov šteje zadruga 3726. Članom se je vrnilo 940.557 Din, v članske namene pa je vtiirana vsota 180.650 Din. V odbor prišlo v smislu pravil Kudekca, Mulan, Laharner in Maherl, v nadzorni odbor pa Cottič in Kofou.

Krvavo obračunavanje

V Nasipni ulici 25 je ponoči pridrvel v stanovanje 25-letnega Bogomirja Nipiča delavec Andrej N. Iskal je moža Alojzija Klamerjeve, s katerim je hotel obračunati. Ker ga ni našel doma, je navelil na njo in jo s kolom in dietom poškodoval po tilniku in prsih. Na pomoč ji je prišlo omenjeni Nipič, ki ga je pa napadac tako obkolil s kolom in zidarskim dietom po glavi in prsih, da je njegovo stanje zelo resno. Klamerjevo in Nipiča so prepeljali v bolnišnico.

160 ribičev pogrešajo

Oslo, 14. aprila. AA. Tu so zelo v skrbeh zaradi usode devetih norveških ribiških ladij, izmed katerih so nekatere v grenlandskih vodah. Skupno imajo 160 ljudi posadke, o katerih ni doslej še nobenih vesti. Domnevajo, da so ladje obtele v ledu. Na pomoč bodo odposlali posebno ekspedicijo. Navzgor. Nudil se ji je strašen prizor. Vi-

Občinska afera na Viču

Z Viča pri Ljubljani nam pišejo:

»Jutro« je objektivno in nepristransko, ne glede na levo in desno, pojasnilo občinsko afero na Viču ter pri tem ni štedil niti tistih, ki bi po mnenju gotovih krogov na Viču pripadali sedanji večini v občinskem odboru. Toda »Slovenec« odnosno ljudje, ki mu z Viča poročajo, ne morejo mikovati in hočejo iz žalostne afe-re kovati kapital za sebe. Privlekli so na dan najhujše kanone in streljajo na slepo, samo da razburjajo prebivalce; ne briga jih, če s tem otežkočajo nemoten razvoj preiskave. Započeli so akcijo z nabiranjem podpisov proti sedanji večini v občinskem odboru, ter s tem hoteli provocirati uradno revizijo obč. gospodarstva, v glavnem pa so hoteli doseči raz-pust občinskega odbora in postaviti sebe za komisarije v občinski upravi na Viču. Ugotavljamo se enkrat, da imajo zaslu-go, da je prišlo do revizije v občinskem gospodarstvu na Viču, edino predstavljeni viške občinske organizacije JNS in pa člani občinske uprave, ki so, sledeč ne-prestanim zahtevam obč. organizacije JNS, naravnost prisilili g. župana, da se je končno odločil za revizijo.

Vodja današnje opozicije g. Gale sedi v občinskem odboru od oktobra 1. 1933. pa ni nikdar niti ustno, niti pismeno zahteval revizije. Sedaj pa, ko je začela občinska uprava sama z revizijo, bi rad pripisal to revizijo sebi v zaslugu.

Ugotavljamo dalje, da je bila oblastvena revizija občinskega gospodarstva na Viču odredena že predno je prišla deputacija g. Galeta na bansko upravo, povedati pa moramo tudi naši javnosti, da je revizor banske uprave objasnil to g. Galetu, ki pa seveda nima časa in volje, povedati to tudi svojim pristaeam.

»Slovenec« in za njim se »Domoljub« sta svojim bralcem navtežila marsikaj zanimivega, in med drugim pripovedujeta tudi, da je enega izmed prizadetih uradnikov sprejela sedanja večina v obč. odboru v službo. Konstatiramo: dotični uradnik je bil sprejet v občinsko službo 1. 1931., ko se je začel izterjevati občinski kuluk; takrat so imeli večino v obč. odboru na Viču gospodje od bivše SLS in pa gospodje iz okolice g. Galeta, sedanjega voditelja viške opozicije.

Tudi očitek glede neplačanih računov na vodarini s strani občinskih odborikov z večinske liste, bi opozicija če bi bila malo bolj previdna, lahko zamolčala; dejstvo je da tisti ljudje, ki danes očita-jo to drugim, ne vedo ali pa nočejo vedeti, da sami dolgujejo občini znatne vsote na kuluku, čigar revizija se bo začela, čim bo končano poglavje o dolžni vodarini.

Mi, ki smo po mnenju opozicije odgovorni za občinsko gospodarstvo na Viču, bomo že našli še druge prilike, da bomo prav izčrpno poročali o tej aferi vsiki javnosti ter jo točno in nepristransko po-učili o vsej zadevi. Približamo pa že danes, da ne bomo dopustili nikomur, da bi na naš račun slepomislil v občini.

Se ena ugotovitev se nam zdí končno potrebna: nerednost v občinskem gospodarstvu izvirajo iz 1. 1929. do 1933. in torej iz dobe, ko je imela v občini večino črno-rdeča koalicija in so bili občinski revizorji razen enega vsi pristaiši te družbe. Napredni blok pa je prišel do večine šele leta 1932, ko je bila že vsa afera v najlepšem teku, 1. 1933. pa je začel z zahtevo po reviziji, ki je pa zaradi odpo-ra g. župana ni dosegel prej kakor še le sedaj.

Film Z. K. D.

v prostorih Elitnega kina Matice
Samo še danes ob 1/3. popoldne
originalni ruski vefilim

Pot v življenje

Himna dela in volje! Sila človeškega ustvarjanja!
Najnižja vstopnina: Din 3.50, 4.50
5.50 in 6.50

Dva nova groba

Umrli je v soboto zvečer po kratki in težki bolezni v splošni bolnici v Ljubljani br. Poljšak Ferdo, starosta Sokola v Zagorju. Pogreb bo v torek popold. v Zagorju iz Sokolskega doma; ura bo določena v posmrtnem oglasu. Na željo pokojnika naj se namestu venca daruje za siromašno sokolsko dečo v Zagorju.

V Konjicah je po daljšem bolehanju umrl v soboto zjutraj ugledni posestnik in trgovec z lesom gospod Avgust Sorman. Bil je med slovenskimi krogi zelo priljubljen in radi so se zbirali v njegovi prijazni gostilni na važne pomenke. — K večnemu počitku ga polože danes popoldne ob 16. uri.

Pokojnika blag spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

Tragična smrt mladega tesarja

skocijan, 13. aprila

Ze dolgo vrsto let je edini tesarski mojster v naši dolini stari Rupar, zadnja leta pa mu je pridno pomagal sin Jože. Zadnje čase je bil sin čuden. Nedavno je prišel domov precej razburjen, vendar pa se je na videz pomiril z ženo, s katero se je pred letom oženil. Dokaj dolgo je prijazno govoril in skrbno pestoval svojega, komaj pet tednov starega otročka. Proti večeru je nenadno rekel ženi: »Šla boš z otrokom v Toplice.« Tam žive njeni starši. Spet je vzel v naročje otročka, ga pestoval in dolgo gledal, nato ga je dal ženi v roke in odšel iz hiše. Žena ni slutila, da je bilo to slovo za vedno. Ko ga po poznem zvečer ni bilo od nikoder, je bila prepričana, da je odšel v Kronovo, kjer je vodil tesarska dela. Enako sta bila mati in oče uverjena, da je sin v Kronovem. Stari Rupar je odšel naslednje jutro v Gorenjo vas na delo, njegova žena pa je ostala doma. Ko se je slednjič mati odpravila v gozd, ki je oddaljen kakih pet minut od vasi, da pogleda, če je listje za stelo že dovolj suho, je spotoma pridno nabirala dračje. Sredi gozda je zagledala dolgo suho vejo in hotela jo odločiti, je pogledala soko na drevesu, kakih 10 metrov od tal, je visel na debelem hrastovi veji človek. In že je prestrašena žena v nesrečnem spoznala svojega sina. Strašna resnica je nesrečno mater zrušila. Ko si je komaj opomogla, je zbežala v vas in med obupnim vpitjem povedala vaščanom, kaj je našla. Strašna vest je nato še očeta tako potrla, da nekaj časa ni mogel k sebi. Žalostno so doneli zvonovi, ko so polagali v grob mladega človeka, ki je končal v najlepših letih, star komaj 29 let. Pokojni Jože je bil znan v najširši skocijanski okolici zaradi pridnosti in vestnosti. Le duševna

soko na drevesu, kakih 10 metrov od tal, je visel na debelem hrastovi veji človek. In že je prestrašena žena v nesrečnem spoznala svojega sina. Strašna resnica je nesrečno mater zrušila. Ko si je komaj opomogla, je zbežala v vas in med obupnim vpitjem povedala vaščanom, kaj je našla. Strašna vest je nato še očeta tako potrla, da nekaj časa ni mogel k sebi. Žalostno so doneli zvonovi, ko so polagali v grob mladega človeka, ki je končal v najlepših letih, star komaj 29 let. Pokojni Jože je bil znan v najširši skocijanski okolici zaradi pridnosti in vestnosti. Le duševna

zmeda je bila vzrok njegove žalostne smrti.

Ruparjeva družina je že nekaj časa sem nesrečna. Pred dobrim letom je umrla v Južni Srbiji, kamor je odšla za službo, najstarejša hčerka za zavratno boleznijo; pred nekaj meseci pa je v gozdu, kjer so sekali drevesa za gospodarska poslopja, močan hrast padel na starega Ruparja in zdravniki so mu v bolnišnici jedva otehl življenje. In zdaj še nenadomestljiva izguba edinega sina, ki bi bil na stara leta staršem močna opora! Z družino sočustvuje vsa okolica.

O potresih in visokih stavbah

Ljubljana, 14. aprila.

Prirodoslovno društvo je imelo v soboto zvečer na univerzi svoje zadnje predavanje te sezone. Docent dr. Božo Škerlj je pozdravil številno publiko in dal besedo prof. inž. Foersterju Jaroslavu.

G. predavatelj je orisal potek potresne katastrofe, ki je pred 40 leti prizadejala Ljubljani ogromno škodo. Prvi sunki so bili najhujši in so povzročili razdejanje. V dveh dneh so našli 30 do 40 sunkov, katerih je bilo do konca leta več sto. Ljubljana je štela takrat 30 tisoč prebivalcev in je imela 1420 hiš. Od teh se je dobra desetina porušila. Škoda je znašala samo v Ljubljani 3 milijone goldinarjev, na deželi pa nad štiri milijone. Z Dunaja je prišlo 17 inženjerjev, ki so ocenili škodo in pregledali hiše. Potres je porušil s tehničnega vidika nadinjenjer Stradl, ki je napravil tudi regulacijski načrt Ljubljane. Siss je naredil zemljevid ožjega potresnega ozemlja, ki je segal od Rakitne do Strani, to je okoli 15 km okoli Ljubljane. Najbolj so bile poškodovane zgradbe v Ljubljani in Vodicah.

Tehnika se proti potresom najtežje bori, ker so nepreračunljivi, rušijo tla poslopj, in to je najhujše. Lažje je zavarovati zgradbe proti vetru, požaru in povodnji. V zadnjih desetletjih posveča tehnična znanost potresom vso pozornost. Potresi v San Franciscu (1906), Mesini (1908), Los Angelesu (1920) in na Japonskem (1923) so dali veliko pobudo tehničnim krogom, ki so naredili veliko studij in pripomočkov, s katerimi se lahko borimo proti potresom. Da je stavba varna proti potresom, mora tehnik v projektu in kon-

strukciji misliti na nje. Važno je tudi gradivo in zgraditev sama, ki mora biti solidna in nepogrešna.

Na vsem svetu imamo na leto 10 tisoč potresov, torej pride na uro več ko eden. Polovica teh je občutna le za aparate. Japonci, ki največ trpijo od potresov, imajo najbolj razvito seizmologijo. Zadnji potres, ki je porušil na Japonskem samo slabo zgrajene hiše, je bil dosti močnejši od ljubljanskega. Potrese delimo po jakosti na enajst stopenj. Moč ljubljanskega potresa se je gibala okoli sedme do osme stopnje, zadnji japonski je pa imel moč desete stopnje. Jakost potresa je na nizkem peščenem pasu največja. Poškodbe hiš so najrazličnejše, na kar vplivajo različni potresni valovi, lega in zgradba hiš. Razpoke poiščejo slabotne točke na hiši, tako je bilo največ poškodb po ljubljanskem potresu okoli oken, vrat in dimnikov.

Na skioptičnih slikah smo videli razne načrte za gradbo stavb, ki bi bile varne proti potresom. Tak načrt postavi hišo na kroglaste ležaje, ki omogočajo hiši potrebno elastičnost. Slike japonskega potresa so pokazale vso strahoto razdejanja, kateremu se pridruži navadno še požar. Predavatelj je zaključil svoj govor z ugotovitvijo, da je vsak material dobro porabljen za zgradbe, varne proti potresom, le konstrukcija mora biti solidno zgrajena. Na koncu je želel g. profesor vsem poslušalcem in poslušalkam, da jih potresna katastrofa ne bi nikoli zadela. Poslušalci so se zahvalili z močnim odobravanjem.

Živ zakopan v vodnjaku

Pri kopanju ga je zasulo in ima le glavo na zraku

Maribor, 14. aprila.

Davi ob 6. se je na dvorišču Cankarjeve ulice 26 na Pobrežju pripetila povsem nenavadna nesreča. Pri kopanju vodnjaka, kjer je bil zaposlen neki 24-letni delavec, se je iz doslej neznanega vzroka nenadno zrušila zemlja in v globini 8 metrov zasula delavca tako, da mu je ostala samo še glava na zraku. Nesrečnej je kričal na pomoč, pa mu ljudje niso mogli pomagati, ker je bila nevarnost, da ga popolnoma zasujejo. Spustili so v vodnjak pokrov, s katerim je prekril glavo, da ga ne zasuje za pri-

mer, če bi se še rušilo, a zrak so mu dovoljali po cevih. Nesrečnej je bil tako preplašen, da je od groze kar onemel in ni bilo mogoče ničesar izvedeti od njega. Povedal je samo, da je nekje iz okolice Maribora.

Na kraj nesreče so poklicali mariborske gasilce in reševalce. Več delavcev je pričelo kopati stranski rov. Ko so prišli mariborski reševalci, je manjkalo še 3 metre do njega. Hitro se je kopanje nadaljevalo, a ko so že bili bližje rešitve, se je zemlja vnovič vsula in se reševanje nadaljeje na noč.

Slovenska izdaja 1919-20

Frankovna znamka za 20 Kr, ultramarinmodra

Naklada: 400.000 kosov; obstoja samo ena naklada Reisser, Wien, z dne 1. marca 1. 1920.

Tiskovne in pošne pole so bile sestavljene iz 10x10=100 kosov.

Poizkusni tisk je znan le v bledozelenkastomodri barvi na cigaretnem papirju; je to kontrolni odtisk kišerja, ne pa poizkus glede barve.

Papir. Razločujemo štiri vrste papirja: 1. gladki beli papir »A«, pri katerem se opažajo kot posebnosti, da je a) vidno porozen, b) izrazito črtičast, če ga gledaš proti luči, c) tu pa tam hrupav (raskav), sličen ovojnomu papirju »E«, toda bolj tanek; 2. papir slonokoščenorumene barve »E« (zelo redek); 3. kartonsko-močni papir »F« in 4. novinski papir »H«.

Barva. Imamo samo eno izrazito barvo: a/A ultramarinmodro, a1/F isto na kartonskem papirju, a2/H isto na novinskem papirju.

a3/E sivkastoultramarinmodro na papirju slonokoščenorumene barve.

Lepilo je pri papirju A, F in E belo do bledorumeno, tanko, enakomerno nanešeno, pri papirju H rjavorumeno, tanko, enakomerno nanešeno.

Zobčanje. Imamo samo linjsko zobčanje 11½. Znani so tudi nezobčani in le deloma zobčani kosci, mišje, slepo in širokorobno zobčanje z iglastimi in širokimi luknjicami.

Tiskovne napake. Znani so dvotiski, odtiski, predirajoči tiski in gube, nadalje prehod od svetlejšje v temnejšo nianso ultramarinmodre barve.

Izrazite in tipične pogreške plošč. Pri 14. znamki; v šrafiniranem prostoru levo in desno glave dva bela madeža; pri 17. znamki; v navpičnem okviru desno levega številka »1« zgoraj nima zastavice; pri 18. pri levem številu »10 K« je nad »K« bela črta (meseček); pri 30. znamki; leva številka »1« zgoraj nima zastavice; pri 31. znamki; pri levem številu »10 K« je ničla levo zgoraj prekinjena; pri 62. znamki; pod desnim očesom solze; pri 68. znamki; pri levem številu »10 K« je pod ničlo pika.

Obeskov ni.

Vodni znak; navpični stroki na papirju »A«.

Razpoložljene znamke doslej niso znane. Provizorji niso znani.

Redkosti. Med najbolj redke znamke spada 10kronska na slonokoščenorumenem papirju »E«; edle je kot redke znamke na več ali manj hrupavem papirju, podobnem papirju »J« in na kartonsko močnem papirju. Primeroma redka je tudi znamka na papirju, ki je izrazito črtičast, če ga gledaš proti luči.

Potvorbe niso znane.

Vremenska napoved

Dunajska vremenska napoved za ponedeljek: Po večini oblačno in deževno.

SOKOLSKO DRUŠTVO V ZAGORJU javlja žalostno vest, da je v ljubljanski bolnici po kratkem trpljenju preminul njegov soustanovitelj in dolgoletni starešina,

brat FERDO POLJŠAK

K večnemu počitku ga bomo spremlili dne 16. aprila ob 16. uri na farno pokopališče v Zagorju.

Hvaležen spomin na sokolskega vzornika ne bo v naših srcih nikoli ugasnil.

Zagorje, dne 15. aprila 1935.

Kronika cvetne nedelje

Cvetna nedelja letos sicer ni dosti paradiralna s solncem, toda vsaj dopoldne je pokazala prijazno lice, da so otroci lahko z velikim, odkritosrčnim veseljem poneli pisane butare k žegnju. Ljubljanske ferne cerkve so bile polne, mladina se je zgrinjala pred oltar, kjer se je majal cel gozd butar. Bili so res ljubki in lepi prizori.

Na glavnih ulicah se je v uri pred polndem razvijala živahna promenada, bilo pa je še prehladno, da bi se pomladna

moda pokazala s svojimi novostmi na lepih živih modelih. — Spominska razstava v Jakopičevem paviljonu je bila prav številno obiskana, učinkovite recitacije akademikov gg. Gerka in Bergerja so se močno dojmile vse navzočne družbe.

Za občne zbornice in razne prireditve je bila današnja nedelja dobrodošla, — izletnikom se pa nikakor ni obnesla. Kmalu popoldne je začelo rosi in je potem nepretrgano in precej močno deževalo v noč.

Presrčno gasilsko slavlje na Taboru

Gasilska zajednica dravske banovine je na manifestantan način proslavila 70 letnico svojega starešine g. Josipa Turka. V soboto zvečer ob 19.30 je krenila izpred Mestnega doma povorka gasilcev v svitu bakelj in z godbo »Sloge« na čelu po mestnih ulicah pred jubilatovo hišo na Vidovdanski cesti. Bilo je okrog 150 gasilcev v novih krogih, večinoma iz Ljubljane in okolice, med njimi pa številni delegati iz vseh krajev Slovenije. Turkovalo hišo so razsvetljevali žarometi, a na pročelju je žarela letnica »70«.

Gasilci so se ustavili pred hišo, štirje ugledni gasilski funkcionarji Vrbine, Gošića, Pristovšek in Roš pa so krenili na stanovanje, kjer so starešini v imenu ljubljanskih gasilcev izrekli prisrčne čestitke k jubileju. Pridružili so se še drugi gratulanti. Pred hišo je medtem godba zaigrala podoknico. Za dokaz toplih simpatij se je silovito jubilat ganjen zahvalil. Spregovoril je nato gasilec in se zahvalil tudi godbi, a jubilatove sinate so gostom postregle s sendviči, izbranim pivom, likerji in dobro kapljico.

Gasilci in vsi ostali so nato krenili na Tabor, kjer je bila oficijelna proslava Turkovega jubileja. Zbrane goste je pozdravil v krogu osrednjega odbora in župnih starešin prvi podstarešina Cerer. Posebno topel pozdrav je veljal zastopniku bana bankemu inspektorju dr. Guštinu, zastopniku divizionarja polkovniku Iskrčiču in podpolkovniku Jakliču, zastopniku mestne občine podžupanu prof. Jarcu in zastopniku Sokolstva br. dr. Riku Fuxu. Proslave so se udeležili med drugimi primarij dr. Rus v gasilskem krogu, ravnatelj Jeran v imenu Zveze kulturnih društev, g. Maks Hrovatin za Zvezo hiš-

nih posestnikov in drugi. V zanosnem govoru je nato podstarešina Cerer orisal vse Turkovo delovanje pri gasilstvu od njegovih mladih let, njegovo udejstvovanje na kulturnem, socialnem in humanem poprišču ter pri Sokolstvu, a ob zaključku je pozelel, da bi ga Bog ohranil čvrste in čilega še mnogo let ter da bi v sreči in zadovoljstvu preživel jesen življenja. Izročil je krasen bronast relief, ki predstavlja jubilaanta samega, delo mojstra medaljerja prof. Severja. Kranjska gasilska četa je poklonila v usnje vezan album, ki vsebuje nazore slike o razvoju in napredku kranjskega gasilstva, a ljubljanske četo so poklonile krasen sipek dehtečih nageljev.

Jubilant se je krepko zahvalil vsem za pozornost in ljubeznivost, ki mu jo izkazujejo, naglašujoč, da je pač vršil samo svojo dolžnost; a tudi v bodoče bo posvetil vse svoje sile in delo bližnjemu v korist. H koncu je vzkljnil kraljevskemu domu in Nj. Vel. kralju Petru II. godba je zaigrala himno.

S tem je bil oficijelni spored izčrpan. Na odru so vzpizorili simbolično dramsko igrjo, ki je nazorno pokazala, kako je gasilec vedno pripravljen priskočiti bližnjemu na pomoč in če je treba, zanj tudi tvegati življenje. Učinkovito preživljana igra je zapustila globok dojem. Gospa Pristovškova je nato zvonko zapela tri pesmice in je bila deležna toliko topllega aplavza, da je morala dodati še eno. Po tej točki so nastopili gasilci s sekiricami. Osem strumnih gasilcev v krogih je močno učinkovito in precizno izvajalo težke vaje in je želi so mnogo zaslužnega priznanja. Ob zvokih izvrstne godbe se je razvila res prijetna zabava, ki je trajala do jutra.

V 14 sezonah 223 predavanj „Soče“

V salonu »Pri levu« je bilo v soboto zvečer izredno dobro obiskano zaključno predavanje marljivega primorskega društva »Soče«, ki je zaključilo že svojo štirinajsto predavateljsko sezono, v teku katerih je dalo nič manj nego 223 predavanj iz vseh panog znanosti in umetnosti.

Večer je s pozdravnim nagovorom otvoril g. Urbančič, ki se je zahvalil za številni obisk in pozdravil navzočne zastopnike Tabora, Branibora, Jadranske straze, Kluba akademikov Trst, Gorica, Reka, Kluba Primork in Slovenskega planskega društva. Dal je besedo g. dr. Lavu Čermelj, ki je burno pozdravljen nastopil s predavanjem o kulturnem življenju Slovencev in Hrvatov v Julijiški Krajini po vojni. Njegovo vseskozi stvarno gledanje na današnji položaj Slovencev in Hrvatov je izzvalo med vsemi poslušalci iskreno priznanje, ki ga je odlični predavatelj res v polni meri zaslužil. Ne gre, da bi tu ponavljali vsebinsko njegovih izjavljaj. Za bodoče le opozarjamo na njegova predavanja, v katerih razčlunjuje našo sodobnost in jo prikazuje v luči, ki mora zanimati v pogledu na naš

politični položaj vsakega Jugoslavena.

Z izbranimi besedami se je govorniku zahvalil posele vodeči podpredsednik g. Sanein, ki je orisal delo predavateljskega odbora in potekli sezoni, se zahvalil občinstvu za številni obiski, zlasti pa aranžerju predavanj g. Josipu Sfiligoju, ki se ni strahil nobenega truda, da je »Soča« ohranila svoj sloves kot eno najmarljivejših ljubljanskih kulturnih društev.

Nazadnje se je predstavil lansko leto ustanovljeni mešani pevski zbor, ki je pod vodstvom žel. vsjega kontrolorja g. Miška Rožanca zapel nekaj primorskih pesmi. Ta zbor, ki je za »Sočo« prepotrebna nova pridobitev, se je odločil, da strga pozabi primorsko pesem. Njegov pevovodja je doslej harmoniziral že nad 50 primorskih pesmi, zlasti manj znanih in takih, ki jih zaradi bolj ali manj težko dosegljivosti primorskih krajev sploh še ne poznamo v širši javnosti. Vso zbirko teh pesmi je poklonil g. banu dr. Pucu, predsedniku »Soče«.

Tako vrši »Soča« res hvalevredno delo v socialnem in prosvetnem pogledu. Sadeži njenega dela so vedno bolj jasno

vidni. Vrtilim delavcem le želimo, da tudi v bodoče širijo med našim narodom prosveto tako uspešno, kakor so jo doslej. Kakor običajno, se je tudi na zaključnem večeru po oficijelnem delu razvila lepa zabava.

Občni zbor Kola jugoslovenskih sester

V restavraciji »Zvezde« so se v nedeljskem popoldnevu zbrale Kolašice k velikemu pregledu svojega dela. Zbor je otvorila predsednica gospa Franja Tavčarjeva s pozdravnim nagovorom. Ko se je spominjala blagopokojnega viteškega kralja, je lepo orisala Njegovo veliko delo za veličino in moč jugoslovenske države. Vzkljnila je mlademu kralju Petru II. in pridružile so se ji vse navzočne. V nadalj-

Večer prijateljev Slovenskih goric

V soboto zvečer je priredilo Društvo prijateljev Slovenskih goric v dvorani hotela Metropol svoj prvi družabni večer. Pod geslom »Prieki vkupe« se je zbralo precej rojakov iz panonske Slovenije, pa tudi njih simpatizerje smo opazili, na pr. g. prof. dr. A. Debeljaka, ki je Slovenske gorice lepo opisal v »Življenju in svetuc«, pisatelja g. Ivana Zorca in še nekatere. Ženske organizacije so bile posebej zastopane po gospej Minki Govekarjevi, izmed panonskih rojakov pa naj omenimo projektorja univerze g. dr. M. Slaviča.

Navzočne je s toplo dobrodošlico pozdravil predsednik Društva prijateljev Slovenskih goric g. M. Spindler, pomočnik finančnega direktorja v p. Nato je urednik B. Borko v kratkem predavanju povedal, kaj so dale Slovenske gorice naši literaturi in kako so jih opevali njihovi pesniki. Po tej točki se je šele pričel pravi družabni večer, ki je obsegal pevski nastop solista, šaljivo prleško improvizacijo g. Polaka in skupno petje sloveče himne vsaj naših Panoncev »Dere sem jaz mladi bjač.

Akademski pevski zbor na kmetih

Po dveh razprodanih koncertih v Ljubljani, kjer se je častno oddolžilo meščanstvo naši narodni pesmi, jo je mahnil Akademski pevski zbor danes popoldne v St. Vid, naravnost na kmete. Prav sreča je bila ta misel mojstra Franceta Marolta. Naravnost potrebno je, da gre akademik, ki bo vodil narod v gospodarskem in prosvetnem delu, tudi z obrušeno narodno pesmijo nazaj v široke množice. Svetovna vojna je bila zelo v kvar naši fantovski pesmi, saj je zrasla med njo mlada generacija, ki ni imela vzornikov in starih večalcev na vasi, katere ji je vzela fronta. Po vojni se mlajši rod spet ni imel kje učiti, ker so se fantje, kolikor se jih je vrnilo iz vojne, zresnili, da je še celo vino komaj zdrnilo nekaj otočnih spominov fantovanja. Osirostela je naša fantovska pesem, ki ji je prejšlu hovalo mlado in staro v toplih letnih nočeh.

Zmagoslavje mladine pod praporom RK

To je bila prava cvetna nedelja ljubljanske mladine narodnih, meščanskih, srednjih in strokovnih šol. Podmladek Rdečega križa je imel v Unionu veliko akademijo. Ob pol 11. je bila velika dvorana polna. Prišli so vsi ljubitelji mladine, med njimi zastopnik vojske art. polkovnik Jovanović, zastopnik mestne občine podžupan prof. Evgen Jarc, pokroviteljica prireditve g. Krofotova, prosvetni inspektor Vrhovnik, številni odličniki, šolniki in starši. Toda kljub temu, da so se odrasli odzvali klicu mladine v kar se da razveseljivem številu, je mladina vendarle odnesla prvenstvo, da sama presodi uspeh svojega dela in truda svojih vrlih učiteljev, ki so pokazali tako visoko požrtvovalnost, da zaslužijo sleherni njih vsa pohvala naše kulturne javnosti. V dvorani je nekaj časa vladal tak živ-zav, da skoraj ni bilo razumeti besede. Ko so se pa na odru prikazali podmladkarji »I. deške in II. dekliske meščanske šole in zapeli Kuničičevo himno podmladkarjev: »Mi smo podmladkarji«, ki jo je uglasbil St. Premr, se je šum kmalu polegal, seveda ne v tolikšni meri, da bi se človek mogel počutiti kako drugače, kakor vesel med življenja polnim upom naše bodočnosti.

Obširni, malo preobširni program je obsegal 21 točk, med temi 6 deklaracij, ki so, da si prav dobro podane, vendarle dosegle zadovoljiv uspeh. Tem bolj so pa bili posrečeni skupni nastopi. Ta-

njem govoru je gospa dvorna dama prikazala pomen in delo Kola jugoslovenskih sester ter predlagala vdanostno brzojavko Nj. Vel. kraljici Mariji in pozdravno brzojavko Kolu srbskih sester. Sledilo je poročilo tajnice g. Anke Celmarjeve, blagajničarke g. Likozarjeve, odseka jugoslovenskih žen, ki ga je podala g. Pavla Hočevarjeva, odseka Jugoslovenske majke, o katerem je poročala g. prof. Marijana Željčeva, nakar je g. Gašperlinova poročala o odseku za Dom v Kraljevici. Razprava je bila mestoma zelo živahna. Nadzorni odbor je dal svoje poročilo in izrekel odboru razrešnico.

Pri volitvah je bil z majhnimi spremembami in z veliko večino izvoljen dosedajni odbor. Pri razmoterstih je bilo sklenjeno, da pomorajo Kolašice letos 6. junija na Oplenac. Po kratki debati o raznih bolj ali manj perečih zadevah je predsednica g. Franja Tavčarjeva zaključila zbre z iskreno željo, da se Kolašice v bodočem letu z vsi vnmemo lotijo dela ter tako pomagajo vršiti zapoved velike oporoke: Čuvajmo Jugoslavijo!

Naj samo še zapišemo, da je solistovski pevski program upošteval tudi »sorodnike« Priekov; neumenovani, toda vsega uvaževanja vredni pevci je namreč zapel poleg priških kranjsko-slovensko, hrvaško in francosko pesem (slednjo zato, ker se Prieki smatrajo solidarni z vsemi ti-karji; lahko bi si v tej zvezi mislili tudi še kakšno turško pesem, saj so panonsko-turški »stetiki« v Babjem klancu že zdavnaj pozabljeni). Da je na prvem družabnem večeru ljubljanskih Priekov zavel sladki vonj domače zemlje, gre hvala ljubeznim damam, ki so spekle prave panonske »hajdinske pogace« s sirom in orehi, ki so — zalite z ljutomercanom — vzbujale domačnost občutja tudi na gastronomski osnovi. Kdo bi se čudil, da je bilo dovolj petja, smeha in plesa ter vmes prave prleške zbadljivosti?

Skratka: ta regionalistični večer je potekel v prijetni domači zabavi in bi le želeli, da bi Društvo prijateljev Slovenskih goric v prihodnji družabni sezoni še večkrat zbralo »ljubljansko-priško gmajno«.

sa in zadnja je mešani zbor s harmonikami in violinami, mladinski orkester, ki je vse presenetil. Obe točki sta bili pravi umetniški užitek. Rajalni nastop s petjem (delo g. Mušičeve) je bil izveden ne glede na svojo lepo zamisel in ljubkost tako precizno, tako občutno, da je nad tistimi pojočimi in rajajočimi deklacijami v dech vahal morali sleherni ostmrti. Deležne so bile tako spontane pohvale, tako prisrčnega odobravanja mladine kakor odraslih, da bi bilo prav, če bi ples in pesem ponovile. Pa program je bil preobširen.

Zadnja točka, mešani zbor s harmonikami in violinami pod vodstvom priznane glasbenega pedagoga na l. drž. realni gimnaziji je bil prava senzacija in največji uspeh te prireditve v umetniškem kakor organizatoričnem pogledu. Pri tej zadnji točki je bilo vseh udeležencev 171 od 1. do 8. razreda l. drž. realne gimnazije, ko se je odrgnil zastor, je v dvorani nastal pravi vihar navdušenja. Prof. Rangčigaj je dal znak — oglasile so se harmonike in violine — zadonela je Zajčeva pesem »U boj« — vmes je posegel mešani pevski zbor — in tako mirno ni bilo v dvorani pri nobeni točki, kakor pri tej. Bil je res čudovit pogled na veliko pisano skupino dijakov, ki so igrali in peli kakor bi bili rojeni le za to. Navdušenje, ki je nastalo v dvorani po tej pesmi, je nepopisno. Bilo je pravo zmagoslavje. — Mladina je vzkljala, cepetala z nogami, odrasli so poskakali in se mladini povsem pridružili. Zbor je zaigral še dve pesmi: »Kraljevske kolo« in »Seljančico«. In navdušenja spet ni hotelo biti ne konca ne kraja. Profesorju P. Rangčigaju je treba k temu uspehu iskreno čestitati! Na koncu so njegov zbor pričeli obstrlejevati fotografji.

Tako so podmladkarji Rdečega križa pokazali, kaj znajo in vili vsem novega zaupanja, da so vredni velike dediščine in ne bodo pozabili velike oporoke viteškega kralja Aleksandra I.: »čuvajte Jugoslavijo!«

Učiteljem pa, ki so pokazali danes tako veliko požrtvovalnost in ljubezen do mladine, vse priznanje. S svetlo mislijo zremo v svetlejšo bodočnost!

Društvo izložbenih aranžerjev

Cvetno nedeljo si je tudi Društvo izložbenih aranžerjev dravske banovine izbralo za svoj občni zbor, ki se je vršil ob 9. dopoldne v mali dvorani Trgovskega doma. Udeležba je bila prav lepa. Predsednik Čulč se je spominjal viteškega kralja in po pozdravu kratko orisal društveno delo, naglašujoč, da je stremelo za napredkom in da je članom pač nudilo, kar je bilo v njegovi moči. Priredilo je risarski tečaj, razne poučne ekskurzije ter propagandne izložbe ob priliki »Jadranskega tedna«. Predavanja za člane v Kranju so bila izvrstno obiskana. H koncu je predsednik izročil častnim članom gg. Sossu, prof. Santiu, Ketteju diplome, ki jih je izdelal g. Justin. Za diplome so se vsi trije iskreno zahvalili, nato je povzel besedo tajnik Vidmajer.

Na predlog odbora je bil tajnik Zbornice za TOI dr. Pless imenovan za častnega društvenega člana. Tajnik je dalje navajal, da je bilo društveno delo razdeljeno na posamezne odseke, ustanovljen je bil tudi propagandni odbor. Risarski tečaj sta s uspehom vodila prof. Santel in arh. Herman Hus. Ostro je grajal tajnik tudi pojav šušmarstva v aranžerski stroki. Društvo je priredilo poučne ekskurzije po raznih tovarnah, v Škofji Loki, v Kranju in drugod. V Kranju so se vršila propagandna predavanja o trgovski reklam in sodobnem aranžiranju. — Društvo je poslalo tudi članico gšč. Smrečnikovo v praktični tečaj na Dunaj. Zbog šteje društvo 4 častne, 9 ustanovnih, 6 podpornih in 21 rednih članov.

Po poročilih drugih funkcionarjev so sledile volitve, ki so potekle precej burno. Izvoljena je bila lista s predsednikom Čulkom.

Drzen vlom pri Celju

Celje, 14. aprila. V noči od sobote na nedeljo je bilo vromčeno na drzen način v gostilno Dragotina Naprudnika na Lavl. Vlomilec je splezal čez ograjo na dvorišče, pobral le se drog in razbil šipo na večini vratih. Ker vrat kljub temu ni mogel odpreti, je odstranil križe na oknih, nato splezal skozi šrambo in kuhinjo v gostilno. Tu je vdril v pisalno mizo in pobral iz nje 1009 Din, a točilne mize pa je pobral za 400 Din jestvin in nato še odnesel iz ehambe posode s 2 in pol litra mleka.

Skrbi za ogrožene brate, bodi Cirilmetodar!

Priseči zvestobo. Rečem vam, da bi bila bolj srečna, če bi vzela cigana ali kogarkoli na cesti. Ne jaz ne otroci nimamo kaj običi. Ko sem mu včasih rekla, naj gre delat v rudnik, če mu čevljarstvo ne gre, me je divje zavrnil, da mu želim smrti. Rekel je pa, da naj bi rajši jaz šla delat v tovarno, on pa bo pazil na otroke doma. Slišite, ali je sploh to možo?

Vrgla se je na posteljo in ihtela, jaz pa sem šel v svojo sobo in premišljeval. Kaj naj bi bil v resnici rekla na vse to?

Leta 1923. sem po tistem izgubljeni službo in nisem vedel, kaj naj počnem. Iskal sem dela na vse strani, a ga nisem dobil nikjer. Potem mi je na lepem padlo v glavo, da bi šel v Francijo. Ko je Peter Milnar videl, da imam že potni list v rokah, se je opogumil tudi on, češ, ko bi le kam drugam prišel, bi imel veselje do dela tudi on. Naprosil me je, naj tudi njemu pomagam v Francijo, ko si bom tam prislužil kaj denarja. Obiljubil sem mu, in ko sem mu čez nekaj mesecev ponudil iz Francije svojo pomoč, mi je ta' odj odpsal, naj mu pošljem 700 do 800 frankov. Pomnil sem mu prst, on pa je hotel kar celo roko. Takrat sem bil še sam siromak, za vlak pa sem mu vendarle poslal. Malo po tistem dobim pismo od njegove žene, da je Peter že trikrat prodal svoje orodje, da odpotuje v Francijo, in da je v resnici prišel v Avstrijo, tam zapel, kar mu je še ostalo in se nazadnje vrnil brez vsega. Tisti čas je obče zelo mnogo pil, da se mu je nazadnje zmešalo in so ga morali poslati v opazovalnico v Ljubljano. Zdravniki so žni svetovali, naj ga pusti v blaznici, ona pa je v skrbi, kako bo sama preživljala otro-

Tragedija v Franciji

Odlomek iz življenja slovenskega izseljenca

V naslednjem podajamo kratek, značilen odlomek iz obsežnega rokopisa, ki ga je stavil uredništvu na razpolago slovenski delavec, povratnik iz Francije, in v katerem tako živo opisuje svojo odisejo po Evropi za delom, da se čita kakor roman. Če bi rokopiis našel založnika, bi naše slovstvo postalo bogatejše za originalno, zanimivo delo. Odlomek, ki ga objavljamo, se godi deloma v industrijskem kraju pri nas, deloma v Franciji.

V hiši, v kateri sem takrat stanoval, je bil v pritličju vinotoč, tako da nisem imel nikoli miru, in ker sem ravno takrat imel zmerom polne roke dela, sem se odločil, da si polščem mirnešne stanovanje drugod. Našel sem ga pri čevljarju Petru Milnarju. A v nekaj dneh sem spoznal, da ne bom mogel dolgo ostati pri njem, ker je bila hiša polna samega siromaštva. Od kod mi bo neki ta človek hrano dajal, sem si mislil sam pri sebi. A da ne bi vzbujal nepotrebne pozornosti pri ljudeh, da tako drugo za drugim menjam stanovanje, sem le ostal nekaj časa. Jaz sem pošteno in točno plačeval, moja nova gospodinja pa se je tudi potrudila na vso moč, da sem bil s hrano zadovoljen, čeprav ona sama in njeni otročiči skoraj dobesedno niso imeli kaj običi. Bila je čedna, pridna ženska, a zmerom žalostna. In vse jo je jezilo, a ker ni mogla svoje jeze stresiti nad nikomur drugim, jo je stresla nad nedolžnimi otročiči. Nisem se vtikal v njihove reči, videl sem pa, da med možem in ženo ni nobene prijaznosti. On je sedel pri svo-

jih čevljih in zmerom nekaj tuhtal. Kdaj pa kdaj se je spustil z menoj v pogovor, a zmerom je pripovedoval samo o svojih doživljajih, ko je bil še v Leobnu pri vojakih. Venomer je govoril o tem, kako je tam napadel nekega policaja, kako so se ga bali civilisti, da jim je le nož pokazal, in kako je nekoč položil dinamit pod kup opeke, da jo je razneslo na vse strani. Kaj pametnega pa iz njega nikoli nisem izvil.

Neko nedeljo je Peter dobil nekaj več denarja za svoje delo in je hotel z vsem skupaj zdoma. Žena ga je prosila, naj rajši ostane doma, on pa se je izgovarjal, da mora nekam nekakšen dolg za usnje poravnat. Šel pa je seveda naravnost v gostilno, se tam sprickal s fanti, odpir nož in na slepo mahal okrog sebe. S kozarci, ki jih je izpraznil, je rasla njegova blazna besnost in nazadnje se je prav brez vsake pameti ruval s policajem in z žandarji na cesti. Ko je žena videla ta prizor, je jokaje zbežala v hišo in ko sem prišel domov, sem jo videl, kako sedi na malem

čevljarskem stolčku vsa v solzah, pred njo njena večja deklica, ki ji je bilo okrog pet let, potem še manjši fantek, ki je samo debelo bujil predse, ne da bi razumel, kaj se godi, v vozičku pa je vekal najmanjši. Stopil sem k ženski in ji skušal reči nekaj tolažilnih besed.

— Ne jemljite si tako k srcu tega, sem ji rekel. Saj ste še mladi in imate otroke in morate paziti sami nase. Saj veste, da je malo pljančev na svetu, ki bi bili mirni ljudje. Vsi skupaj so takšne rogovleži. Drugi dan pa je spet dober in se svoje neumnosti lovil skesa.

— Ta se ne bo zame nikoli več skesal, me je zavrnila. Zame ni več pomoči. Jaz sem izgubljena za večni čas. Samo to siromaščino imam, ki mi jo je nakopal na glavo — in je pokazala na otroke — Pa vi ste razumen človek in poštenjak, kakor sem vas spoznala. Ali boste molčali, kar vam bom povedala?

Obiljubil sem ji in zgodba, ki mi jo je pripovedovala, me je resnično pretresla do dna.

— Nikoli si ne bi mogli misliti tega, kar vam bom zaupala zdaj. Moj mož je morilec in zato bom tudi jaz umrla lepega dne od njegove roke. Ta človek je prišel po vojni v naš kraj, in ko je videl mene, me je takoj začel snubiti. Jaz nisem imela nikogar razen brata in dveh sester. Stanovala sem tu pri sorodnikih in sem že od mladih nog hodila delat v tovarno. Kar vidite tu v hiši, je vse moja last, vse to sem si sama pritrkala od ust. Ta človek me je na lepem pridobil zase. Obetal mi je celo kraljestvo, govoril je, da bo začel na svoje in da bom mojstrova žena, tako

da mi ne bo več treba hoditi na ših. Tako sem se oddolžila zanj. Čudno se mi je pa vseeno zdelo, zakaj se njemu s poroko tako mudi. Kar drugo za drugim sva bila oklicana in poročena. Pozneje sem izvedela, da je bil v vojni in da je bil pred vojno zaprt — bil je obsojen zaradi uboja. Pa mi nikoli enako ne pove, koliko je prav za prav kazni dobil. Samo to vem, da je sedel šest let, da se je tam izučil čevljarstva, a ko je izbruhnila vojna, je bil oproščen, da je odšel na fronto. Niti on niti drugi ljudje mi pred poroko niso hoteli povedati, kaj je storil. Bog daj, da bi rajši na veke molčali, tako pa bom klela, dokler ne umrem. Ne morem ga videti, zmerom mi je pred očmi kot morilec. Odkar sem ga poročila, je zmerom samo pil in igral. Za poroka sem mu šla, da je dobil šivalni stroj, ker je obiljubljaj, da bo delal. Pa ga je plačal samo do polovice, potem pa ni hotel več ne plačevati, ne odslužiti in lepega dne so prišli in vzeli stroj. Njega takrat slučajno ni bilo doma, a ko je prišel malo prijan, je navajal name z amerikan-skim samokresom, češ, zakaj sem jim pustila stroj. Imel je dva in štirideset nabojev in prav gotovo bi me bil ustrelil, če bi ne bila o pravem času pobrala otrok in se skрила pri sosedih. S samokresom v roki me je iskal povsod, a ko me nazadnje ni dobil, je od jeze šel v hosto nad hišo in streljal na slepo, dokler mu strel ni niso posili. Tako se je ponoči vrnil in ležal sam, dokler se ni izkldilo iz njega. Drugi dan me je poiskal in me poprosil, da sem se z otročiči vrnila domov. Drugič spet je nekega večera zaklenil vrata in pred prizgano svečo in golim nožem sem mu morala

Dogodki po širnem svetu

Pomlad se budi

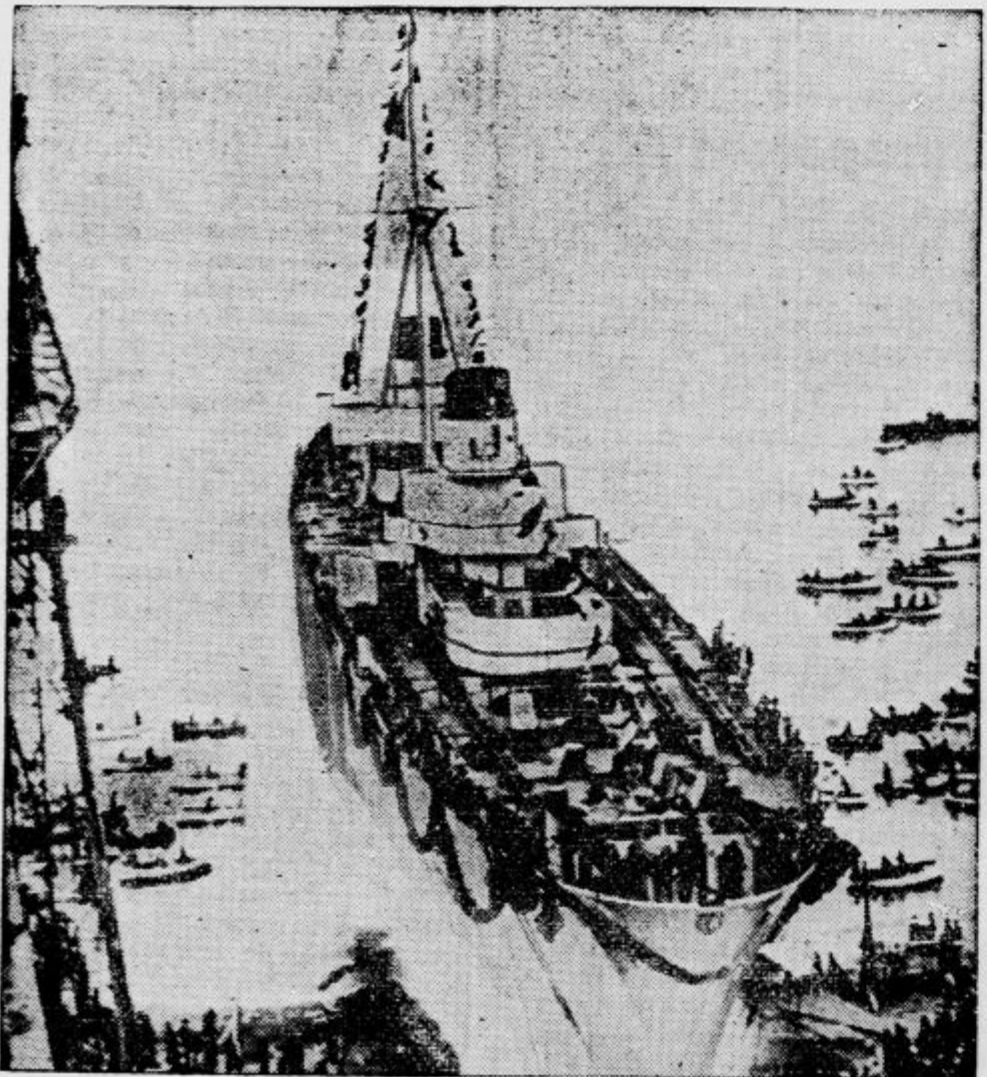
Pogled na Square St. Pierre na pariškem Montmartru

Letalska nesreča pri Toulousu

Te dni se je ponesrečilo letalo za prevažanje potnikov v bližini Toulousa. Dva potnika, ki sta se pripeljala čez Firenjo, sta se ubila

Vsi govorijo o miru

Na se oborožujejo za vojno. Na sliki vidimo novo italijansko križarko »Eugenio Savoia«

ka, prosila, naj ga puste domov. Doma si je spet malo opomogel in nato sta prodala pohištvo z vsi kuhinjsko posodo vred, da bi znova spravila skupaj denar za njegovo pot. Nekaj sem mu poslal tudi jaz, da se je v resnici lahko odpeljal, a z vlakom je prišel komaj do Kranja, ko je spet ves denar zapil. Takrat pa ga je bilo tako sram, da si ni upal več domov. Peš se je odpravil v Francijo, ženo pa je s tremi majni pustil doma s tridesetimi dinarji denarja, brez stanovanja, brez vsega.

Potem so tekale stvari, kakor so pač morale teči. Po tistem, ko se je napotil z doma, ni bilo o Petru Mlinarju ne duha ne sluha. A ko sem se nekega lepega dne — bilo je to proti koncu junija 1925, dobro leto potem, ko sem prišel v Francijo — vrnil iz tovarne domov, sem na svoje največje presenečenje našel na svojem stanovanju — njegovo ženo z otroki. Ona je vsa zbita od dolge poti spala v moji postelji, kjer ji je gospodinja postlala, otroci pa so prav tako spali okrog nje, kakor so vedeli in znali. Kar sapo mi je zaprilo, ko sem tako na lepem našel v sobi celo družino, a nisem izdal svoje zadrege. Videl sem, da je Polono tako vzelo, da je še komaj živa, pa sem jo povabil s seboj v gostilno, nad katero sem stanoval, in sem ji naročil dva konjaka drugega za drugim, da si malo opomore.

— Kje imate pa kovčege? jo vprašam nato. Saj menda niste prav vsega prodali?

— Ah, se ona razjoče pred menoj. Ne morete si misliti, kako sem nesrečna. Zavezila sem se v Pariz, saj nisem vedela ne kod ne kako. Nekakšne babnice so se

vozile z menoj. V naglici sem se morala prenesti na drug vlak, pa so mi obljubile, da bodo prtljago spravile za menoj. Saj nisem mogla sama prenesti otrok in še dveh košar. A ko je vlak potegnil, sem videla, da sem osleparjena.

Poslal sem Polono počivat, jaz pa sem se v gostilni zmenil za sobo, ki je bila nasproti moji, da spravim nesrečno žensko in njene otročiče pod streho, dokler ne najdemo moža. Gospodinja pri tej priliki seveda ni opustila ujedljive pripombe, češ, ali je to moja »madamne«, v nerodni zadregi sem ji povedal, da ni, in sem s težavo spravil skrpaj, da je samo nekakšna daljna sorodnica, ki bo počakala tu svoje-ga moža.

Zvečer se je Polona z otroki preselila v svojo sobo, ki je bila kakor nalašč opremljena za družino. Na srečo je bil prav tedaj plačilni dan, tako da sem lahko nakupil najpotrebnejšega živeža. Toda Polona je takoj po svojem prihodu obležala, in ko sem pripeljal zdravnika, je ugotovil, da je bolna od lakote in da se je prijema suha jetika. Mene samega je bilo v dno duše sram, kakor da bi bila šla zdravnikova diagnoza na moj rovaš. Vzel sem recept in tekkel v lekarno po zdravila. Tako je žena ležala teden dni, gospodinja ji je stregla, jaz pa sem kakor prejšnje čase hodil na šit.

Medtem smo na vse strani poizvedovali, kam bi se bil neki pogreznil Peter Mlinar. A dognali smo le toliko, da je v resnici prišel v Francijo, da je bil nekaj časa v Merlebachu — približno tako daleč od mene, kakor je od Ljubljane do Beograda —, kjer je delal tudi njegov polbrat, a da je

Stroge odredbe za neplačevanje alimentov

V ruskih otroških zavetiščah je 62 milijona otrok, katerih očete so bili obsojeni na plačevanje alimentov — toda premnogo teh očetov se za svoje denarne dolžnosti ni brigalo. Sedaj bo tega konec, kajti vlada je izdala strogo odredbo, da je vse očete, ki ne plačujejo, postaviti pod obtožbo in izterjati od njih vse do zadnje pare. Razen izterjatve so jim določene kazni do dveh let. Člani stranke in višji uradniki, ki bi se ne pokorili, naj se izključijo oziroma požejejo iz službe.

Hotel za otroke

V Curihu so otvorili prvi hotel, ki je namenjen samo majhnim otrokom. Hotel, ki se imenuje Baby-Hotel »Tupfe« (Pega), leži sredi zelenega vrta. Vsak otrok bo imel svojo sobo, jedilna dvorana je steklena veranda, družabna dvorana pa seveda — igralna dvorana. Vsa oprava je bela, vendar posejana z barvnimi pegami, tko da so pege v vsaki sobi druge barve. Tako bodo imeli otroci v tem hotelu svoje modre, rdeče ali zelene sobe.

Nemci ne mislijo na revanžo

Pred pariškim potniškim uradom nemških državnih železnic so nastale te dni bučne demonstracije, ki jih je policija s težavo ukrotila. Povod za te demonstracije je dala karta v izloženem oknu, ki je vabila na obisk Nemčije. Karta je predstavljala Nemčijo, toda Alzacija - Lorena je bila na njej naslikana z isto barvo, dočim je imela Francija drugo barvo. Tudi meje proti zapadni Češki in Avstriji so bile bolj ali manj zabrisane. Mimoidoči so seveda kmalu opazili ta svojevrstni zemljevid in nastala je rabuka. Na zahtevo policije je moral potniški urad karto seveda odstraniti.

Sportni doktorji

Hamburška univerza je sklenila priznati študij telesnih vežb kot znanstveno stroko ter podeljevati iz tega predmeta doktorsko diplomu z odgovarjajočim naslovom. Sportni učitelji bodo delali doktorske skušnje na filozofski fakulteti. Na univerzi v Lipskem imajo nekaj podobnega že od l. 1934., ko je dobil prof. Altrock pravico obravnavati telesne vežbe kot znanost. Vsak sportni učitelj, ki bo hotel doktorirati iz svojega predmeta, bo moral poleg tega prestati skušnjo še iz dveh stranskih predmetov, za katere se zahteva univerzitetni študij.

Neobičajna ribiška sreča

Neki pariški list poroča o nenavadni ribiški sreči trgovca Jacquesa Herberta. Mož je strasten privrženec ribarjenja ter prebije vsak prost trenutek na nabrežju Seine. Navlavlja pa je v osmih letih svoje ribiške prakse 500 čevljev. Herbert se pritožuje, da plava v Seini več zavrženega obuvala kakor rib.

Tudi Angleži grade stratosferno letalo

Londonški listi poročajo, da je angleško ministrstvo za letalstvo že pred mesecem izdalo naročilo za zgradnjo enokrovnega stratosfernega letala. Gradnja bo trajala 18 mesecev.

Nepravilno zdravljenje povzročilo dve smrti

V Nyiregyhazi na Madžarskem je neki zdravnik zdravil tri majhne otroke proti nekim glivicam s strupeno snovjo. Dal jim je sukcesivno samo 5 centigramov, a je vendar zadostovalo, da sta dva umrla, stanje tretjega pa je brezupno. Na Madžarskem je v zadnjem času to že drugi primer, da je zdravnik z nepravilno dozajico strupenih lečil povzročil smrt otrok.

Oceanografski muzej ob Rokavskem prelivu

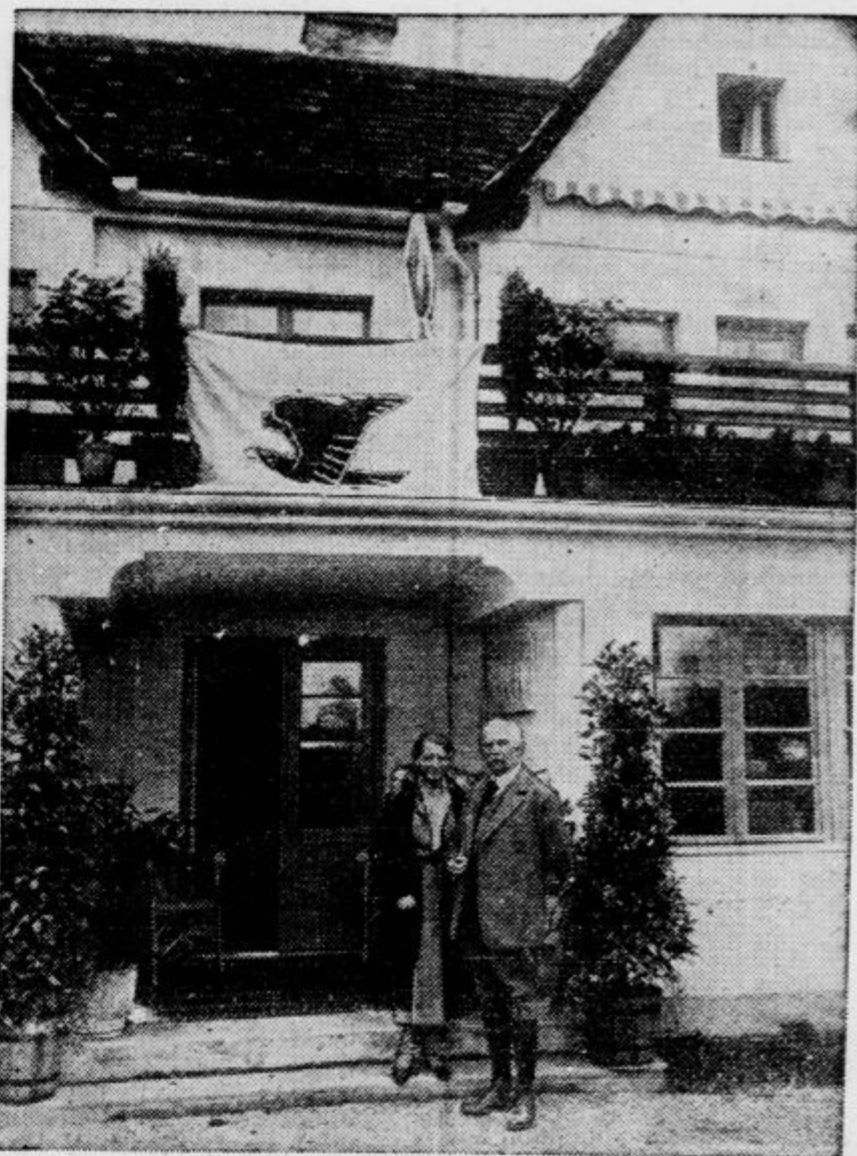
Francoski listi poročajo, da bodo v juniju v Dinardu ob Rokavskem prelivu otvorili oceanografski muzej. Te otvoritve se udeležijo tudi številni raziskovalci iz inozemstva. Muzej bo obsegal predvsem zbirke, ki se bodo nanašale na Rokavski preliv in Atlantski ocean.

Gloucesterski vojvoda zopet doma

Angleški kralj Jurij V. in kraljica Mary sta te dni prisrčno sprejela svojega tretjega sina, Gloucesterskega vojvodo, ki se je vrnil s potovanja okoli sveta v London. Velicanstvi vidimo pri sprejemu vojvode na Viktorijinem kolodvoru

Sedemdesetletnica generala Ludendorffa

Nemški general Ludendorff je te dni obhajal 70-letnico rojstva. Nemčija je proslavila ta dogodek z vsem priznanjem, kljub temu pa je general odklonil spravo s Hitlerjem in njegovim režimom. Na sliki vidimo jubilarca z ženo pred hišo v Tutzingu

Izgubljena stava za ogromen sod vina

V kletah grofa Esterhazyja stoji eden največjih sodov na svetu, ki je zdaj že več kot 135 let star. Leta 1802. je bil tedanjí grof Esterhazy povabil nekoliko Angležev na lov na fazane. Gostom se je tako dobro godilo, da so postali precej objestni. Neki večer so se norčevali iz grofa, češ, da nima kdove koliko fazanov v svojih loviščih in so trdili, da je njihova lovska gorečnost večja kakor je število njegovih fazanov. Beseda je dala besedo in naposled so sklenili stavo, za katero je grof stavil pogoj: »Ako se mojim angleškim gostom posreči, da postrele v 14 dneh vse fazane v mojih loviščih, se zavežem, da pošljem vse postreljene fazane pečene v dar kraljevemu lovskemu klubu v Londonu. Ako pa bo po 14 dneh še kaj fazanov v mojih loviščih, morajo gospodje dati narediti vinski sod, ki bo držal petkrat toliko litrov, kolikor bo fazanov, ki bodo še živi ostali.« Angleži so v 14 dneh ustrelili 2150 fazanov, vendar so izgubili stavo. Sod, ki so ga potem dali izdelati, je bil tako ogromen, da je bil od 1802 samo trikrat napolnjen, nazadnje l. 1857. L. 1809 so se polnega lotili vojaki nekega polka, ki se je imel bojevati zoper Napoleona. Ampak posledice samovoljnega pitja iztega sode so bile take, da je bil ves polk tri dni tako nadelan, da je bil nesposoben za vsako uporabo.

Revija vojne mornarice Ob proslavi angleškega kralja

Med številnimi prireditvami, ki se bodo poleti vršile ob proslavi 25letnice vladanja angleškega kralja, bosta tudi dve prireditvi na vodi: revija vojne mornarice in slavlje na Temzi. Velike revije dne 16. julija se bo udeležilo nad sto ladij vseh vrst, in sicer 50 ladij od domačega brodograja, 20 iz rezerve in kakih 35 ladij od sredozemskega brodograja. Število ladij pa bo dokaj manjše kakor pri zadnjih dveh velikih revijah l. 1911. in 1914. Ko se je 1911. vršilo kronanje kralje, se je revije udeležilo 165 ladij, l. 1914. pa malone še enkrat toliko ko letos. Tudi glede vrst ladij bo letošnja prireditev dokaj skromnejša. L. 1911. je bilo navzočih 32 bojnih ladij 1. vrste in 25 oklopnih križark, 1914. 59 bojnih ladij in 55 križark. Letos pa bo samo 10 bojnih ladij in križark. Prireditve na Temzi se bo vršila 10. maja ponoči. Priglasilo se je zelo veliko število udeležencev, toda vodilni klubi so odobrili samo udeležbo 100 jaht, motornih čolnov in drugih manjših ladij. Med njimi bodo: kraljeva barka, poseben čoln angleške admiralitete, rešilni čoln Narodne pomorske reševalne družbe, ladja Rdečega križa itd.

Točno plačuj »Jutru« naročnino Varuj svojem zavarovalnino

kolena in zajakala, tako da so tudi meni solze stopile v oči.

— Sam Bog govori iz vas, je rekla čez čas. Usmilite se me, saj vidite vso mojo siročino. Žena in mati vam bom, dokler bom živeła.

Vse je prišlo preveč iznenada, da bi bil zadoščen močan. Vstal sem in stopil proti vratom. Planila je za menoj, da mi zastavi pot.

— Saj se vrnem takoj, sem dejal in odšel.

Stopil sem na cesto in sem brez vsakega cilja hodil sme in tja, kakor da bi bil kaj izgubil. Kmalu je prišla za menoj in me vlekla nazaj.

— Ali vam je že žal vaših besed?

— Ne, sem odvrnil. Kako bi mi moglo biti žal. Kam naj vas v resnici dam? Doma nimate, da bi vas poslal nazaj, za dele ste prešibiki, da bi vas spravil v tovarno. Saj vam v resnici ne kaže nič drugega, kakor da ostanete z menoj.

In pri tem se ostalo.

A komaj sem se tako izročil valovom novega življenja, me je začela moriti skrb kako bom preživljal razmeroma veliko družino, ki sem jo tako na lepem dobil. V tovarni sem imel po 2 franka 50 centimov na uro, osem ur sem delal na dan, in č sem odračunal prispevke za bolnišnico blagajno in za neizplačani fond, mi je bilo ka lahko jasno, da s tem denarjem ni bil mogče dolgo živeti. Gledal sem srečno oženjene tovariše, ki so imeli stanovanj in kurjavo od tovarne pa še doklade za otroke in ženo. Na ta način je človek že lahko izhajal. Ah, če bi mogel jaz svoje zadnje tako urediti, sem si mislil in sem

— Ali vam ta dva, ki sta vam ostala, nista dovolj?

In ko je Polona odkimala, se je nasmehnil še enkrat:

— Jaz jih imam pa sam preveč doma. In če imate res tako radi otroke, vam enega prinesem.

Tako je potekel ta dan, ki pomeni zame pričetek najlepšega življenja in največje pogube obnem. Polona je jokala brez konca in kraja, jaz pa sem jo tolažil, kakor sem vedel in znal.

— Vaših solz, Polona, vendar ne bomo mogli kuhati, sem jo skušal spraviti v dobro voljo. Bo pa že treba kaj dejati v lo-

nec.

In sem polagoma sam začel pripravljati ogenj in posodo za večerjo.

— Kaj zato, če je Mlinar šel. In zastran Petrečka si nikar ne delajte sivih las. Ko se bo Mlinar naveličal in unesel, ga bo že sam pripeljal nazaj. Boste videli, še kako akešan vas bo prišel prosit oprostjenja in kako dober vam še bo.

Nikdar mi on ne bo več dober, je razjarena odvrnila ona. Rajši se danes obe-

stajte za lastne lase.

— Le počasi, počasi, sem prigovarjal jaz. Človek pride s človekom zmerom skup.

Stala je pri štedilniku in pripravljala večerjo, jaz pa sem sedel na svojem običajnem mestu in s prsti bobnal po mizi. In še danes ne vem, odkod sem vzel takšne besede — zakaj dotlej mi še nikdar nič podobnega ni prišlo na misel — ko sem dejal:

— Škoda res, da niste rajši moja žena. Ali bi mene hoteli za moža?

Vrgla je žlico iz rok, padla pred me na

Sportna nedelja

Šesto kolo državnega prvenstva

Prehud poraz Primorja

V Beogradu je enajstorica Primorja v nesrečnih okoliščinah visoko izgubila revanžno tekmo z Baskom — Ostali „žrtvi“ včerajšnje nedelje sta bili Jugoslavija in Slavija (O.)

Ljubljana, 14. aprila.

Državno prvenstvo v nogometu se je danes premaknilo za tri srečanja, za katere so bila prizorišča igranja v Beogradu, Sarajevu in Osijeku. Zagreb je bil z vsemi tremi moštvi oproščen prvenstvenih nastopov, ker je bila tamkaj medmestna tekma z Beogradom, in je zanj lahko porabil najboljše moči iz vsega kadra prvorazrednih. Na slabšem v tem pogledu je bil Beograd, ki je moral — ker sta bila Bask in Jugoslavija angažirana v prvenstvu — poslati kot zastopstvo prestolnice »samo« kompletne enajstorice BSK.

V ospredju zanimanja je bila za Ljubljano revanšna tekma med Baskom in Primorjem v Beogradu, katere rezultat je naša nogometna publika pričakovala s posebno napetostjo, že zato, ker ji je bil še živo v spominu odločen in razveseljiv nastop domačega ligaša proti istemu nasprotniku pred tednom dni. Saj dobro vemo, kako smo se vsi odahnili, ko je Primorje skoraj v dvajseti uri spet zaigralo v nekdanji formi in storilo prvi korak po tabeli navzgor! Nesreča je hotela, da je revanšna tekma prinesla pravo katastrofo. Moštvo je po prvi tretjini igre izgubilo najboljšega branilca in imelo v vratih deloma poškodovanega vratarja, kar je ubilo tudi v ostalih vsako voljo in ambicijo. Povrh vsega je tekmo vodil sodnik, ki je bil vse drugo kot korekten in

konec je bil — olimpijski poraz! Težka je ta preskušnja za našega ligaša, ki se je komaj rešil zadnjega mesta, toda žoga je okrogla, sreča je opoteča, morda se zdaj nasmehne spet njemu... Saj še ni konec vseh dni!

Druga beograjska garnitura za prvenstvo, enajstorica Jugoslavije, je morala na pot v Sarajevo in ni prinesla domov — ničesar. Slavija je na domačih tleh trd oreh in zato je kar prisilila Beograščane — na kapitulacijo. Morda jih teši zavest, da je zmagosni gol padel iz enajstmetrovke, toda v tabeli se tega ne vidi nikjer...

Spličani so bili v gostih v Osijeku, kjer naj bi bila domača Slavija obratnovala z njimi zaradi skoraj dvočlanskega rezultata pretekle nedelje v Splitu. Resno sicer ni nihče računl s to možnostjo, toda Hajdukovi so bili dokaz, da je tamkaj mogoče vse. To pot ni šlo in Hajduk je tudi na tujih tleh pospravil še ostali dve točki.

Tabela je do prihodnjice taka-le:

Hajduk	5	4	0	1	11:6	8
Hajduk	5	3	1	1	18:5	7
Concordia	5	2	2	1	7:4	6
Bask	4	2	1	1	14:7	5
Slavija (S)	6	2	1	3	12:11	5
Slavija (O)	6	2	0	4	8:22	4
Jugoslavija	3	1	1	1	3:3	3
BSK	2	1	0	1	4:2	2
Primorje	4	1	0	3	4:15	2
Gradjanski	2	0	0	2	1:7	0

Bask : Primorje 7:0 (3:0)

Beograd, 14. aprila.

Po krasnem vremenu in pred približno 2500 gledalci se je vršila danes na igranju Jugoslavije državna prvenstvena tekma med Baskom in Primorjem iz Ljubljane. Moštvi sta nastopili v najmočnejših postavah razen Primorja, ki se je moralo odreči desni zvezi v napadu Repotočniku, bleziranemu v zadnji tekmi proti Basku v Ljubljani.

Tekma, ki se je končala s katastrofalnim porazom Ljubljancem, bi se lahko razdelila v dva dela.

in sicer v prvih 25 min. do blezura branilca Bertoncelja, in ostanku tekme, v katerem je padlo vseh 7 golov. Primorje je pokazalo v začetku prav lepo igro, bilo je na terenu nevarnejše in prodornejše, diktiralo je oster tempo ter bilo sploh najmanj enakovreden, če ne močnejši nasprotnik. V 25. min. prvega polčasa je branilec Bertoncelj v boju za žogo s Tomaševićem po nesrečnem slučaju padel in si zlomil desno roko, tako da so ga morali odnesti z igranja in takoj prepeljati v bolnico. Moštvo je sedaj vidno popustilo in dobilo v kratkem razdobju tri gole. Nesreči Bertoncelja se je kmalu nato pridružila še druga, ki je zadela vratarja Starca. Ko je branil oster strel na gol, ga je eden izmed napadalcev po nesreči zadel v glavo, kar je običajno zmanjšalo njegovo sigurnost. Posledica je bila, da gre velik del golov precej na njegov račun.

Tekmo je sodil g. Nenadović iz Indije, ki je bil v vsakem pogledu nemogoč in delal napake, kakršnih ne bi smel delati sodniški začetnik. V bodoče bi bilo za takšne tekme delegirati sodnike, ki imajo predvsem nekaj več znanja in tuji nekaj več rutine kot jo je imel g. sodnik iz Indije.

Nekaj o poteku.

Takoj po otvoritvi se P. hitreje znajde in začne takoj pritiskati proti голу. V 2. min. ima Janežič čisto situacijo 3 m pred golom, toda žoga gre mimo v aut. V 4. min. brani Starac lep strel Tomaševića. V 8. min. zaustavi sodnik igro v zelo ugodni poziciji zaradi dozdevnega Zemljčevega offsidea. V 12. min. prvi kot za Bask, ki ne prinese spremembe. Sodnik vidi spet Zemljčev offside in ustavlja igro. P. je kljub temu na boljšem in dobro razvija igro. V 21. min. strelja To-

masi, lepa žena, da človek samo stoji in gleda. Ob nedeljah se je oblekla, da je bila cela dama. Šla sva v mesto, v kavarno. Bila je privrta v svojem življenju v kavarni, in ko je vžela z glave klobuk, so se ji usuli polni lasje skoraj do pete, da je spoda začudeno vstajala od miz in prihajala ob blizu gledat, ali so to res pravi, naravni lasje. Potem sva šla v muzej, kjer sem ji razkazal vse reči, nato sva se sprehodila po parku in sva se nazadnje vrnila domov. Tako nama je tekla nedelja za nedeljo.

Nekega dne sem bil izmenada poklican na policijski komisariat in komisar me je vprašal brez ovinkov, zakaj sem falsificiral potni list. Razložil sem mu po pravici vso reč, kakor sem vedel in znal in nato sem lahko šel. Čez osem dni pa sva bila klicana na sodnijo oba, Polona in jaz. Predsednik sodišča naju je poklical po imenu in začel čitati svoje ceremonije, kakršne so pač pri vseh sodiščih na svetu. Vprašal naju je, ali znava francosko, pa sva odkimala da ne. Nato je nekaj mahal z roko proti enemu in drugemu, se nekaj posvetoval z drugimi sodniki, nato je vstal državni pravdnik in zbral nekaj besed, kazoč na naju z roko. Sodniki so se nekaj nasmehali in vstali in ko je predsednik nekaj zamrmral, je bila stvar končana. Dal mi je podpisati nekakšen papir in mi namignil z roko naj greva.

Niti od daleč mi takrat ni prišlo na misel, da sem obojen na izgon, da moram v desetih dneh zapustiti Francijo in da bom moral prepustiti ženo, ki sem jo imel iz vse duše rad in ki razen mene nikogar ni imela na svetu njene otroke in svojo malo punčko neznan usodi, ki jim ne more prinesiti ničesar drugega kakor propast.

Slavija (S.) : Jugoslavija 1:0 (0:0)

Sarajevo, 14. aprila.

Današnji prvenstveni tekmi med Slavijo in beograjsko Jugoslavijo je prisostvovalo okoli 3500 gledalcev.

V prvem polčasu je Jugoslavija zaigrala prav lepo in imela nekaj odličnih šanc, ki so jih pa njeni igralci zastreljali iz neposredne bližine. Po odmoru je skušala obvladati domačine z igro po tleh, ki ji je tudi uspevala. Kljub temu pa so se vsi njeni napori za dosego gola zlomili ob

ČSK je spet na vrhu

Po včerajšnjih dveh prvenstvenih tekmah, v katerih sta zmagala ČSK in Rapid, je ČSK začasno prehitel dva prednika in zavzel vodstvo v tabeli

Ljubljana, 14. aprila.

Podsavetni prvenstveni spored so imeli danes samo v Celju in Mariboru; na preskušnjo so morali Celjani in Rapidovci na svojih igranih proti Čakovčanom in »bivšim« Hermezom.

Za Celjane so bili Čakovčani dovolj močan nasprotnik in morali bi bili napeti vse sile, če bi bili hoteli rešiti časten rezultat ali celo zmago. Ker je enajstorica igrala še precej pod formo, je bila njena usoda seveda zapечатena in morala je Čakovčanom oddati obe točki, sama pa ostati na predzadnjem mestu.

ČSK je še prvič pod novo zastavo na mejdani z Rapidom v Mariboru. Naloga ni bila lahka, toda, kolikor se da presoditi po prvih poročilih, topot je bila morda izvedljiva. Moštvo je zapadlo v stare grehe in je na koncu končev pustilo obe točki tamkaj. Zadeva postaja zdaj še precej resna...

Tabela je po današnjih rezultatih doživela majhen popravek na vrhu, kjer je ČSK preskočil Železničarje in Ilirijo in se z boljšo razliko golov — do prihodnjice — vsedel na prvo mesto — po naslednji sliki:

ČSK	9	5	4	0	26:11	14
Železničar	10	6	2	2	27:20	14
Ilirija	8	5	2	1	31:10	12
Rapid	9	5	0	4	23:14	10
Maribor	10	3	1	6	13:29	7
Svoboda	10	2	3	5	12:48	7
Celje	9	2	2	5	13:18	6
ČSK	9	2	0	7	19:23	4

V naslednjem poročila:

Rapid : Hermes

1:0 (1:0)

Maribor, 14. aprila.

Današnja prvenstvena tekma med Hermesom in Rapidom je mnogo obetala, toda kar uvodoma je treba poudarjati, da se je končala na nelep način. Občinstva sorazmerno z važnostjo tekme ni bilo mnogo, vendar se je obralo okrog 500 gledalcev.

Rapid je bil

močnejši v polju,

izkoristil pa je prednost v startu in boljše kombinatorno povezanost, pred golom pa je bil neodločen. Nobena vrsta v moštvi ni dobro funkcionirala. Obramba ni bila dosti zaposlena, kar pa je bilo dela, ga pa ni vedno opravila brezhibno. Srednja vrsta je bila raztrgana in je le Seifert zadovoljil, Rakar pa razen surovosti ni ničesar pokazal. Golinar se je sicer trudil, bil pa je preveč defenziven. Napad je v gotovem momentu zadovoljil v kombinaciji, streljal pa je odločno premalo in slabo. Nemogoč je Pišot, ki je samo oviral druge in tudi zastreljal vsako šanso. Najbolj agilna je bila desna stran, kjer se je debut Krajerja v prvem moštvi povsem obnesel.

Hermes je zaigral lepo

samo 20 minut,

v tem delu igre je moštvo predvedlo lepo kombinacijsko igro, ki pa ni rodila uspeha. Prva formacija, ki je postopila, je bila obramba, ki je imela težak poel z nasprotnikom. Ko je v 8. min. prišel Rapid po Bäumlu v vodstvo, je popustil še napad, ki je odšel igral zelo nepovezano in je posamezne njegove akcije z lahkoto ustavila obramba Rapida. Hermesov napad ni znal ustvariti niti ene zrele prilike in značilno je, da ni oddal niti enega strela na gol. Krilci, ki so se omejili bolj na obrambo, so bili precej dobri, skupno z obrambo je ta vrsta največ koristila. Vratar je bil zelo nesiguren in se ima le nemogočemu Rapidovemu napadu zahvaliti, da ni dobil več golov.

Kakšna je bila igra?

Tekma je bila prava borba za točke. Takoj v začetku so imeli domači premoč, ki se je izražala v cel seriji kotov. Hermes je ubral nekaj bolj defenzivno taktiko in posvečal mnogo pozornosti obrambi, napad pa je pošiljal le sunkoma naprej. Ko je prišel Rapid v vodstvo, so Hermezani igrali še bolj defenzivno. Rapidov napad pa je bil naravnost od sile nemogoč. Tudi v drugem polčasu se slika ni spremenila. Hermes se je trudil izravnati, vsek napad pa se je razbil na Rapidovi obrambi. Sodnik je proti koncu igre spregledal več foullov, kar so igralci izkoristili in počasi je igra postajala surova. V 26. min. je Golinar ostro startal na Košenino, ki je obležal. Ker sodnik Golinarja ni izključil, je nastalo prekanje med Hermesom in sodnikom, ki je izključil še tri Hermezane. In sicer

odlični obrambi Sarajevčanov, ki je delala tako, da Jugoslavija ni mogla do zgoditke. Šele v 25. min. drugega polčasa se je Slavija oprostila pritiska Jugoslavije in začela sama napadati. V nevarnih situacijah pred golom Jugoslavije se je izcimila enajstmetrovka, ki jo je v 27. min. Zagorac poslal v mrežo in postavil končni rezultat. Jugoslavija se je še naprezala, da bi vsaj izravnala igro, toda rezultat se ni dal več popraviti.

Tekmo je sodil g. Podubski iz Zagreba na splošno zadovoljstvo.

Hajduk : Slavija (O.)

3:0 (0:0)

Osijek, 14. aprila.

Pred 3000 gledalci je danes Hajduk tudi na Slavijinih tleh slavil precej izdatno zmago nad domačini. Rezultat ne ustreza popolnoma razmerju obeh moštvev, ker je sodnik Joksimovič napravil nekatere kardinalne napake, s katerimi je oškodoval predvsem Osiječane. Dočim njim ni priznal regularnega gola, je Hajduku priznal prvi gol iz očitnega offsidea. Gole za Hajduka so zabili Lemešić dva in Kragić enega.

vratarja Oblaka, Klančnika in Derenda. Po 10 min. odmoru, ko se je zadeva nekoliko razčistila, se je igra nadaljevala, brez omenjene trojice. Toda kar je sledilo, ni bil več nogomet. Hermes je šel v obrambo in pošiljal vsako žogo daleč čez plot. Rapid kljub vsem naporom rezultata ni mogel zvišati. Sodil je povsem objektivno, le premalo energično g. Vee-nauer.

Dopoldne je v prijateljski tekmi SSK Maribor porazil Svobodo s 3:1, a rezerva Maribora je izgubila proti rezervi Rapida z 0:3.

ČSK : Celje 2:0 (2:0)

Celje, 14. aprila.

Na Glaziji je bila danes pred okoli 500 gledalci podsavetna prvenstvena tekma med Čakovčani in domačim moštvom SK Celja, v kateri so popolnoma zasluženo zmagali gosti. Moštvi sta nastopila v

Krepak revanž Beograda v Zagrebu

S šestimi goli je BSK v zastopstvu prestolnice reprezentance pogazil elitno moštvo Zagreba

Zagreb, 14. aprila.

Za današnjo medmestno tekmo, v kateri je Zagreb nastopil z najboljšo garnituro, Beograd pa postavil kompletni BSK, je vladalo zaradi nedavnih rezultatov beograjskih moštvev v Zagrebu izredno veliko zanimanje. Beograščani so danes zaigrali v odlični formi in so skoraj pogazili Zagrebčane. Njihova zmaga je izzvala med navzočnim občinstvom viharje navdušenja, ki so prevzeli tudi oni del občinstva, ki sprva ni bil z Beograščani. Značilno je, da je začelo občinstvo po rezultatu 5:0 predčasno zapuščati igranje.

Beograd : Zagreb

6:0 (3:0)

Toča golov

se je sesula nad zagrebška vrata po tebe napetih momentih:

V 9. min. izkoristi Moša trenutek, ko niso dovolj pazili nanj, in strelja iz 20 m dajave precizno v kot. Vratar Puhar se sicer vrže, toda strel je preoster in žoga je že v mreži. Presenečenje za Zagreb je tem večje, ker so bili sprva domačini prav za prav boljši. Zagreb igra sedaj na izravnavo, toda napad je precej raz-

Ostale nogometne tekme

Ljubljana: Na igranju Primorja: Slovan jun.: Primorje subjun. 2:1, Primorje jun.: Moste 11:0, Primorje I.: Amater (Trbovlje) 6:0.

Murska Sobota: Mura : Ptuj 4:0 (3:0). Praga: Avstria : Češkoslovaška 0:0. Curih: Švica : Madžarska 6:2. Bruselj: Belgija : Francija 1:1. Dunaj: Praga : Dunaj 2:1 (1:1). Gradec: Dunaj : Gradec 1:1 (1:1). Brno: Budimpešta : Brno 6:1. Budimpešta: Budimpešta : Južna Nemčija 5:0. Marselle: Vienna (Dunaj) : Olympique 3:3.

Rim: Ambrosiana : Milan 2:0, Lazio : Pro Vercelli 6:0, Torino : Fiorentina 1:0, Sampierdarena : Brescia 3:0, Palermo : Napoli 2:0, Livorno : Roma 1:1, Bologna : Alessandria 3:3, Triestina : Juventus 2:1!

ASK Primorje (nogometna sekcija). Danes ob 20. redna seja sekcijskega odbora. Zaradi važnosti prosim za polnoštevilno udeležbo.

Prva hazenska tekma v Zagrebu. V Zagrebu je včeraj v hazenski tekmi nastopila reprezentanca Broda ob Savi proti reprezentanci Zagreba in izgubila z 8:20. Revanž bo za praznike v Brodu.

13 novih avtomobilskih rekordov. Nedavno so se končale znane rekordne vožnje na »Avusu« pri Berlinu, pri katerih so bili doseženi skoraj neverjetni novi rekordni avtomobilski uspehi. Tako je n. pr. prevozil mali enoliterski avtomobil 16.000 km v 6 ¼ dneh, odnosno v 151 urah, kar je približno znako povprečnim 106.36 km na uro. Zadnje kroge je vozil celo s povprečnimi 115 km na uro, s čimer je dosegel rekord zboljšan za 52 ur.

50 Kitajcev v Berlinu

Najmlajši olimpijski narod. Kitajci, bodo l. 1936. mnogo številnejše zastopani na olimpiadi kot so bili na zadnji v Ameriki. Takrat je startal za vso ogromno državo en sam človek in sicer lahkoatlet Heng-Lun-liu. Za berlinsko olimpiado je določeno odposlanstvo 50 aktivnih sportnikov. Za trening bodo Kitajci temeljito

naslednjih postavah:

ČSK: Hrmoul, Vamplin, Janič, Takač, Galović, Vugrinec, Mihovec, Behojnik, Hrebak, Megla, Vaš.

Celje: Pressinger I in II, Mikuš, Škrli, Pressinger III, Volkar, Achtkit, Gobec I, Zupanc, Gobec II, Zarko.

Tekma je bila zelo živahna in napeta. Gostje so predvedli dobro tehnično in kombinatorno igro z uspešnimi napadi, le-pim podajanjem in sigurnim startom. Celjani so se pokazali danes v kvaliteti drugorazrednega moštva, v katerem je nekoliko zadovoljevala samo obramba. Napad je igral raztrgano in neodločno. Enajstorica si je po odmoru sicer nekoliko preuredila svoje vrste, kar pa tudi ni pomagalo. Najmanj je ugajal Gobec II, ki je zastreljal dve sigurni šanci tik pred golom.

V začetku je bila igra še nekam izenačena, nato pa so začeli prevladovati Čakovčani. V 7. min. je Gobec prišel do nasprotnega gola in poslal žogo v mrežo, katerega gola pa sodnik ni priznal. Čakovčani so bili nato ves čas do odmora v lahki premoči. Prvi gol je zabil v 19. min. Megla. Nato je bilo spet nekaj obojestranskih napadov, dokler ni Hrebak v 39. min. povišal rezultata na 2:0 ter postavil tudi končni izid. Celjani so imeli še nekaj prilik, da bi zboljšali razliko, toda jih niso znali izrabiti.

Po odmoru je bila slika skoraj enaka. ČSK je imel ves čas nekaj več od igre, toda kljub temu mu ni uspelo povišati rezultata. Celjani so se vidno umaknili v defenzivo. Nekaj minut pred koncem so imeli še enkrat lepo priliko, da bi dosegli vsaj častni gol, toda »srečno« so si pokvarili še to zadnjo šanso.

Tekmo je sodil g. Ramovš iz Ljubljane objektivno, toda prestrogo.

V predtekmi je mladina Celja porazila rezervo Celja s 7:2 (3:1).

Na igranju pri Skalni kleti so Atletiki odigrali prijateljsko tekmo proti enajstorici Hrastnika in zasluženo ter premočno zmagali s 7:1 (3:0). Gledalcev je bilo okoli 200. Domačini s precej slabim nasprotnikom, ki ni pokazal nobenega pravega starta in tudi malo znanja, niso imeli težkega posla.

Prvenstvo II. razreda

Sloga : Mladika 5:1 (4:0)

Mars : Jadran 4:0 (2:0)

Grafika : Slovan 4:1 (2:1)

Svoboda : Slavija 4:0 (3:0)

Reka : Korotan 7:1

trgan in se ga drži tudi izdatna porcija smole. V 29. min. prodre Glišović, daje v sredino, kjer je šurdonja nepokrit, ki iz 8 m dajave spet pošlje v isti kot kot Marjanović prvič. Puhar je preprozen in Beograd vodi z 2:0. Publika se nagiba za Beograd, Zagrebčani izvedejo nekaj napadov, toda Glaser v nasprotnem голу drži vse. Minuto pred koncem centrira Glišović s krila naravnost v Puharja. Vratar se sklene, žoga mu pada iz rok ter se mu med nogami prav počasi zvali preko črte v gol. Po tem slučajnem голу je postavljen rezultat prvega polčasa.

Po odmoru je zanimanje za dober rezultat že zelo majhno. V 10. min. preigravata Marjanović in šurdonja obrambne vrste; ko se približata na 10 m, pošlje Marjanović po bliskovitem zaokretu žogo med drogove. 4:0 za B. Ta gol je bil neubranljiv. Da je bil konec še lepši, so si Beograščani dva najlepša gola prihranili za zadnjih 10 minut. V 35. min. pride Vujadinović po lepi kombinaciji do žoge in pošlje iz precejšnje bližine peti gol v mrežo. Dve minuti pred koncem teče Glišović po krilu, odda v sredino, tamkaj pa pobere žogo Vujadinović in postavi končni rezultat.

Tekmo je sodil g. Mikuličič iz Zagreba.

izrabili letošnje poletje, ko bodo poslali 150 atletov za 6 tednov v poseben tabor blizu Tsingtauja. Zanimivo je, da je med olimpijci tudi enajstorica nogometašev, kajti Kitajska se hoče udeležiti tudi nogometnega turnirja.

Nov plavalni rekord

Znani ameriški plavalec Jack Medica, ki je nedavno popravil nepopoljšljivi rekord Sveda Arne Borga na 1500 m prosto na znakmo 18:59.3, se je kmalu nato v Cambridgeu postavil z drugo svetovno znakmo. Izboljšal je svetovni rekord na 440 y prosto na 4:42.5, do tedaj je branil rekord na tej progi njegov rojak Gilhula s časom 4:48.3.

Iz sporta v sportni poklic

Znana poljska atletinja Stela Walasiewicz (ali z ameriškim imenom — ker je čisto startala tudi za Ameriko — Walsh), ki je o svoji razmeroma kratki sportni karieri dosegla nič manj kot 31 svetovnih in ostalih važnih državnih rekordov, se namerava umakniti iz aktivnega sporta in se polagoma pripraviti za sportno učiteljsko. Prav za prav s svojimi 23 leti za ta težak poklic še nima vseh vnanjih pogojev, toda kot odlični all-round sportnici ji tudi uspehi v novi stroki ne bodo težko dosegljivji.

NARODNO GLEDALIŠČE U
REPERTOAR
DRAMA.
Začetek ob 20. uri.
Ponedeljek, 15. aprila: zaprto.
Torek, 16. aprila: Malomeščani. Gostovanje v Celju.
Sreda, 17. aprila: Malomeščani. Red Sreda.

OPERA.
Začetek ob 20. uri.
Ponedeljek, 15. aprila: zaprto.
Torek, 16. aprila: Jenufa. Red C.

Čitajte tedensko revijo
ZIVLJENJE IN SVET

TEDEN DNI FILMA

Cesarica Marija Terezija (Lola Clud) sprejema v avdienci dva z ljubeznijo hudo obremenjena — (Katica Nagy in Viktor de Kowa). Prizor iz filma »Mladi baron Neuhaus«.

Ciganova ljubezen

Za izpremembo bomo v kratkem gledali v Ljubljani še film prizorov ciganske ljubezni. Vsebinsko: Stara knežinja Stauffensteinova, pred katero trepeče vsa rodovina, pozove svojega nečaka Poldija k zimskega sportu v Kitzbühelu, kjer naj bi se seznanili z baroneso štefko, ki mu je izbrana in namenjena. Tam pa pravkar gostuje madžarska plesalka Ilonka in Poldi se kajpa takoj zatreska vanjo. Stara avstro-ogrska srčna vez je pač vedno še močna, vsaj v filmu. Knežinja pa da Poldiju nadzorovati in sicer po grofu Leopoldu. Kaj je bolj naravnega, kakor da se zdaj grof Leopold zaljubi v baroneso štefko — in je uslišan. Zmede in zmotne pa nastanejo okrog Ilonke in zaradi nje, ker ona ljubi ciganskega primaša, ljubi tako silno, da mu celo ukrade gosli, da ne more odpotovati. Ko se vse to plete in razpleta, plane vmes stara knežinja. In glej čudo: namesto da bi se razjezila nad Ilonko, jo vzame v svoje varstvo in po malem se odkrije skrivnost, da je knežinja tudi nekoč v davni bila plesalka. Vsekakor more le ona pripomoči, da se niti lepo razpletejo in da se združijo pravi pari — Edino Poldi ostane zaenkrat brez neveste, saj je

še premal — ali kakor pravi knežinja: presmrkav — za sveti zakon. Igralci? Dobri, celo odlični igralci: Georg Aleksander, Adela Sandrock, Ralph A. Roberts, dovolj.

Viktor de Kowa glumi ljubimca v izvrstnem filmu »Mladi baron Neuhaus«, ki ga bomo v kratkem videli v Ljubljani.

Žena v sodobnem svetu

„Open Door“ — svetovna ženska organizacija

»Open Door« (Odperta vrata) je ženska organizacija, ki zahteva brezposojno enakopravnost spolov v praktičnem življenju, zlasti v službah. Razlikuje se od drugih ženskih organizacij v prvi vrsti v tem, da odklanja posebno zaščito delovne žene, kakor jo zahteva njen biološki ustroj, zlasti pa njena prirodna naloga: materinstvo. Izhaja s stališča: za enako plačilo enako delo in enaki službeni pogoji. Posebna zaščita je ženi večkrat v škodo kot v korist, saj izgubi službo, če se je posluži. Zaradi tega naziranja se je del žen odcepil od Mednarodne ženske aliance (I. F. A.), ki vztraja na zaščiti matere in žene, češ, da se morajo ustvariti taki delovni pogoji, da je delo človeku v dobrobit, ne da ga uničuje. V svojih praktičnih zahtevah pa se delovanje te organizacije vendarle v mnogem krije z zahtevami drugih ženskih organizacij.

Pred kratkim je imela svoj letni občni zbor za Veliko Britanijo v Ashton-under-Lyneu, kjer so bile predlagane in soglasno sprejete naslednje zahteve:

Gospa E. M. White iz Londona je predlagala resolucijo proti zakonom, ki dajejo poročenim ženskam izreden položaj (Married Women Anomalies Regulations) in proti odrekanju brezposelne vdove poročenim ženskam. V diskusiji je ga. Wignall omnila, da je v lancasterskem tekstilnem okrožju prizadetih 70 odstotkov žen.

Ga. Key, nekdanja predsednica Narodne zveze učiteljic, je predložila resolucijo proti celibatu učiteljic. Poudarjala je, da zahteva po celibatu odredka ženi stanje odraslega človeka in ovira vzgojo deklet, ki se boje, da bi poroka uničila njihovo poklicno kariero. Pravica gđ. Mac Millan, predsednica mednarodne organizacije »Open Door« — pa je omnila, da je zahteva celibata po zakonu o odpravi razlik med spoloma iz 1. 1919. itak nezakonita, a da se potem pač porabljajo razni izgovori za odstranitev poročenih žen iz službe.

Važen problem sedanosti

Nasprotje med državami s fašistično upravo, in kjer vsaj prevladuje fašistična miselnost med vodilnimi krogi ter med onimi državami, kjer se še kolikor toliko vzdržuje demokracija, se najbolj očitno javlja v zakonodaji, zlasti pa v izvajanju zakonov. V ospredju stoje problemi, ki zadevajo zlasti žensko v njeni vlogi, ki jo ima v družbi kot roditeljica in mati.

V fašističnih državah ima ženska samo eno nalogo: roditi čim več otrok. Osnova tej težnji nikakor ni etičnega značaja, saj fašistične države ne skrivajo svojih imperialističnih namenov, za katere potrebujejo čimveč hrane za topove. Vsa brutalnost ter sleherni pomanjkanje čuta odgovornosti pa se kaže v tem, da nikdar ne vprašajo, ali more mati tudi preživljati otroke, ki jih mora roditi. V Nemčiji imajo društvo »Pomoč materi in otroku«, ki načelno ne daje nobene gmotne podpore, temveč samo moralo. V čem obstoja ta moralna podpora? V prvi vrsti v frazah o materinstvu in poštenosti za domovino, včasih pa tudi v kakem darilu kulturnega značaja: n. pr. mati, ki ima več kot 3 otroke, dobi vsak mesec brezplačno vstopnico za gledališče. To je res izdatna pomoč za lačne želodec! Hitler je močno poostrel zakon o umetni splavu. V Trstu so fašisti ustanovili ambu-

latoj, kjer brezplačno zdravijo neplodnost. Matere, ki imajo veliko otrok, dobivajo kolajne. Povsod stremenje, dvigniti število rojstev.

V državah z demokratično vladno obliko pa je opažati povsem drugačno tendenco. Nedavno so imeli v Stockholmu pravosodni ministri nordijskih držav konferenco, na kateri so razpravljali o unifikaciji zakonodaje o umetni splavu. Za Švedsko je izdelan načrt, ki dovoljuje umetni splav iz zdravstvenih, socialnih in ekonomskih razlogov. Islandija je že predložila skupščini slični zakonski načrt, a v Norveški in Danski proučuje to vprašanje posebna komisija. Na konferenci v Stockholmu je bilo doseženo načelno soglasje v tem pogledu, da se dovoli legalizirati in higiensko neopasni umetni splavi, ki se mora izvršiti v bolnišnici ali po zdravnikih. Konferenca je ugotovila, da zakonito dovoljenje števila splavov ne bo povečalo, temveč samo preprečilo žrtve mazaštva, ki so neizbežne, dokler paragraf zasleduje to dejanje. Znano je, da v Rusiji ogromno narašča število prebivalstva, čeprav je dovoljen umetni splav pod določenimi okoliščinami.

Občinski svet iz samih ženskih svetnikov. Kakor znano, imajo Bolgarke pasiv-

no in aktivno volilno pravico v občinskih zastopstvih. V občini Melno so bile pri zadnjih volitvah izvoljene same ženske.

Žena — podtajnik v finančnem ministertvu v Ameriki. Ta žena je Jozefina Roche, predsednica in poslevovala ravateljica velike trgovske družbe. V ameriški javnosti uživa izreden ugled. Ko je prišla neka velika prenegovna družba v njene roke, se je njeno postopanje povsem razlikovalo od postopanja prejšnjih lastnikov; dočim oni niso trpeli delavskih sindikatov in so njihove predstavnike preganjali, je nova lastnica sama protežirala delavske organizacije, zvišala plače, znižala delovni čas ter uvedla velikopotezne zaščitne mere za delavstvo. In glej čudo! Podjetje ni šlo »k vrug«, kakor so ji prerokovali, temveč je pod njenim vodstvom cvetelo kot nikdar dotlej.

Najstarejša zdravnica v Evropi je dr. Matilda Theyssen in živi v Bernu. Nedavno je praznovala 96. rojstni dan. Po rodu je Nemka, toda ker domovina ni imela smisla za ženske težnje, je šla v tujino, kjer je tudi delovala, in sicer med drugim tudi na Kitajskem in Japonskem.

Pri menstrualnih težavah

migreni, nevralgiji in vseh vrstah bolečin učinkuje naglo in zanesljivo

ALGOCRATINE

Izdeluje E. LANCOSME, Pariz
Dobiva se v vseh lekarnah.
Ogl. reg. pod 2573 11. XII. 1933

Iz akvaristove torbe

O vodnih kamenolomcih in krivih apostoli

Ogledali si bomo neke vodne živalce, ki jih, kopačec se v našem Jadranu, pri bežnem pogledu ne vidimo, pač pa ne morejo prezreti oči njihovih sledov v kamenju. Često opazimo na kamnih večje ali manjše luknjice, pa tudi hodnike nalik onim, ki jih v stori izjedajo mravlje ali pa hrošči v lubju. Večina teh živalce nima orodja za mehanično vrtanje, vrta pa s pomočjo — kemije. Ko odlomimo ali pa pobremo kak preluknjak kos apnenca, se nam zdi zelo lahek in ko ga razbijemo, vidimo, da segajo luknje globoko v notranjost. Napravila jih je spužva Cliona (Viva) tipična in druge sorodne vrste. V trših kameninah (kremenjak i. dr.) jih pa ne opazimo, ker je za nje kislina, ki jo spužve izločajo, premalo jedka. Na drugi skalah vidimo malo večje luknjice, ki jih izglablja školjka kamnovrt (Pholas dactylus), ki ima zobčke za vrtanje na podolžanih lupinah, poleg tega pa izločuje tudi neko jedko kislino. Neka druga školjka, ki vrta po kamenju, je Lithodomus lithophagus, iz skupine klapavic. Podolgovata je nalik datelju in se vglablja s pomočjo kisline za prst globoko v kamen. Prebivalci ob jadranski obali jo jedo, imenujejo jo pa morski datelj (urma). Lahki ji pravijo datelj di pietra. Omembe vredni je pri tej priliki tudi živi sveder (Toredo navalis), ki se loti lesa in ki neusmiljeno vrta po lesenih ladjah, zato jih zavarujejo s kovinastimi ploščami.

Dočim je živi sveder školjka s pokrnjenimi lupinami, sicer pa podoben črvu, najdemo v, recimo, obrtni skupini svedrovcev tudi prave črve (n. pr. rod spionidov), ki si znajo izviti hodnike v apnenecu in v mehkejših kamnih. Na morskem skalovju opazimo tu in tam tudi večje okrogle jamice, v katerih tiči dražestni črni morski jezek, ki si izdolbe, vrte se okoli svoje oči, zaščito vdolbino, kjer je kolikor toliko varen pred zasledovalci. Take luknjice in vdolbine pa vidimo tudi v kamenju na kopnem, v notranjosti, daleč od morja. Sklepanje ni težko. Ali je tako kameenje sivočrno opjuskalo morje, ki je oteklo, ali pa so tektonske sile dvignile tla. Zanimivo je, da omenja paleontolog profesor Othenio Abel vse gori navedene živalce, opisujejo nam obal mediteranskega morja dunajske kotline za časa miocena v mlajšem terciarju, kjer je najti nič koliko luknjic v skalah. Zemljepisna slika je bila v miocenu dokaj različna od današnje. Dobri del kopni je bil tedaj pod vodo; na mnogih mestih, kjer valovi danes sinje morje, pa so bile kopnine. Panonska morskotina, ki je zavzemala vso bivšo Ogrsko in del Avstrije, je bila tedaj še v zvezi z zakarpatsko, ta pa s krimokavskimi morjem, kar vse označujemo z imenom: Sarmatsko morje. Tako v preteklosti, iz katere se povrnimo v sedanost!

In prišli so krivi apostoli in pridigovali: »Ne devaj zemlje v akvarije, rastline rastejo tudi v pesku.« Ni čudno, da se začetniki, ki jih ubogajo, pritožujejo, da jim rastline ne rastejo, da nimajo rabe kisika, da je voda motna in slično. Ko bi se taki začetniki naročili na ponedeljsko »Jutro«, kjer se v teku leta obravnavajo vsa važnejša vprašanja vodožitja, bi bili neuspešni izključeni. Nekaj ljubljanskih novince si je kupil steklen akvarij za 500 Din in zaprosil nekega gospoda, da mu ga uredi. Uredil ga je tako, da je nasipal mivko na dno, na mivko kamenčke, nato je pa vsadil rastline in ko je napolnil akvarij z vodo, je spustil vanj velerpeke in druge ribe. Uspeh je bil takle: rastline niso rastle, primanjkovalo je kisika, izmenjava vode je bila neobhodna. K temu zlu je prišlo še, da so bile ribice okužene z ihtiofitirjem (bele plice na trupu) in v kolikor jih ta ni pokončal, so poginile zaradi prehlada po menjanju vode. Da bi bila smola še večja, je začetnik pri čiščenju akvarija prezrl kamenček, ki je ostal na mehki klobučevinasti podlogi in ko je napolnil akvarij, je počilo stekleno dno, a za to se ima zahvaliti onemu, ki mu je poslal dno akvarija s kamni. Da taki neuspehi lahko zagrenijo začetnika veselje, je na dani. Ko ujavimo novince v akvaristovski, ga moramo vestno in temeljito poučiti in ga tudi obiskati, če to želi, da se prepriča, ali ravna pravilno. Samo tako je mogoče doseči, da se bo zanimanje za vodožitje ukoreninilo v slehernem mestu Slovenije, ne pa s pogrešnimi navodili o ureditvi akvarijev. Važno je tudi, da začne novinci z domačimi ribami ne samo zato, ker jim je dolžnost seznaniti se z domačo vodno favno, temveč in v glavnem zaradi tega, ker so domače ribice trdne, dočim je večina tujekum silno občutljiva.

Akvaristi začetniki se lahko obrnejo na člankarje, kjer dobe (razume se, brezplačno) potrebna navodila.

Gospodarski položaj na Goriškem

V zimskih mesecih je depresija dosegla vrhunec — Vendar je tudi v marcu skoraj 10.000 ljudi živelo od javnih podpor

Pred dobrim tednom dni smo podrobno poročali o nezaposlenosti in preseljevanju prebivalstva goriške pokrajine v l. 1934., in zlasti v mesecu decembru, o podporah brezposelnim in bednim ter o načinu, kako se v ta namen po vsej deželi zbirajo prispevki. Te dni pa smo prejeli nekaj pomembnih podatkov, ki jih je objavil pokrajinski korporacijsko-gospodarski svet v svojem »Mesecnem statističnem buletinu« za mesec januar in februar t. l. in ki kažejo ne le glede na obravnavanih problemov, marveč tudi glede splošnih gospodarskih razmer obšutno poslabšanje. Vsekakor je treba upoštevati, da gre za čas, ko že spričo zime delo in gospodarsko življenje v splošnem kolikor toliko zastane, vendar pa omenja tudi navedeni statistični mesečnik za posamezne panoge še posebne razloge, ki niso v ničemer v zvezi z zimno in njenimi nadlogami. Nedvomno pa je pričakovati, da bodo pokazali podatki za meseca marec in april že zaradi delne mobilizacije italijanske vojske, ki je morala v Vzhodno Afriko, in zaradi porasta poslovnega prometa, ki je s tem v zvezi, vsaj začasno nekoliko boljše sliko razmer, ki so sodeč že zgolj po objavljenih številkah daleč pod splošnim srednje-evropskim povprečjem.

Nezaposlenost je narasla

Koncem januarja je število prebivalstva Goriške pokrajine 207.800 duš. Napram decembru je nazadovalo za 55 ljudi. Rodilo se je v tem mesecu 336, umrlo 262 oseb. Razlika med številom priseljencev in izseljencev je znašala 129 v škodo pokrajini. Tudi zaposlenost je znatno nazadovala. V 170 industrijskih podjetjih je bilo 5458 delavcev in nameščenec, pri javnih delih samo 310, meseca februarja celo le še 153, med tem ko jih je bilo še lani meseca januarja 710. Sorazmerno se mnogo manj ljudi je bilo zaposlenih v trgovini, obrti in na kmetih. Število tako zvanih popolnoma nezaposlenih je po navedbah omenjenega buletina znatno naraslo, saj je že od novembra do decembra poskočilo od 4689 na 4718, in sicer ne glede na to, da so posamezna podjetja po uvedbi 40-urnega dela na teden, sprejela v službo 292 novih delavcev.

Fašistična pokrajinska ustanova za socialno skrbstvo je morala celo še v mesecu marcu (podatke za januar in februar smo že objavili), ko se takozvana zimska pomoč zaključiti, podpirati dnevno povprečno po 8300 odraslih oseb z življenjem in drugimi potrebščinami. Razdelili so skupno 248.610 porcij hrane (111.650 v Gornji in 136.960 na deželi) ter večje količine mлека, krompirja, masla, mesa, drv in oblačil. Med šolsko dečo pa je bilo treba razdeliti 27.840 obedov, tako, da je dobivalo hrano v šolah dnevno do tisoč otrok.

Živila so se podražila

V trgovini na debelo so se, kakor ugotavlja korporacijsko-gospodarski svet v svojem poročilu, v splošnem podražila življenjske potrebščine, zlasti pa kmečki izdelki, katerih cena običajno vedno narašča, čimbolj se bliža nova žetev. Zanimivo je, da so cene kmečkih pridelkov prejšnjega leta prišle iz tega razloga naraščati šele v pomladanskih mesecih, medtem ko so letos poskočile že sredi zime. Nedvomno bo to v korist našemu kmečkemu prebivalstvu, toliko večje pa bodo težave industrijskega in ostalega delavstva ter nameščenstva, ki ga je v njegovih družinami vred znaten odstotek celokupnega prebivalstva v pokrajini. Predvsem so porasle cene žit, turščici, ržju, vinu, oljčnemu olju, siru in klavni živini, dalje pa tudi obdelanemu lesu in drugim industrijskim proizvodom. Tudi v trgovini na drobno je indeksi cen poskočili od 65,38 na 65,94 točke. Zaradi tega je na drugi strani padel konzum, ki se je že pred leti, ko se je pojavila gospodarska kriza, skrčil na minimum.

V zvezi s tem je treba omeniti, da je število podjetij, predvsem pa trgovin z življenjskimi potrebščinami, vendarle naraslo. Meseca januarja je bilo na Goriškem 170 izključno industrijskih podjetij, 381 obrtno-industrijskih ter 5648 trgovskih, skupno torej 8893 trgov. V naslednjem mesecu je to število naraslo na 8910.

Davčni dohodki in hranilne vloge pa so padle

V posebno jasno luč pa postavljajo gospodarski položaj na Goriškem podatki o davčnih dohodkih in hranilnih vlogah, ki so v mesecih januarju in februarju prav hudo padli. Statistično poročilo ugotavlja, da so kljub nespremenjenim davčnim osnovam in čeprav davki tudi sicer niso bili znižani, občutno padli dohodki od davka na poslovi promet, namreč od 229.000 lir koncem decembra na 189.000 lir koncem prvega dvomesečja t. l. Skorej v enakem razmerju so padli tudi dohodki od ostalih davkov in taks, posebno pa še občinske davčne doklade.

Še bolj so nazadovale prihranki prebivalstva, naloženi pri raznih hranilnicah in posojilnicah, zlasti pa pri glavnih dveh, goriški mestni in poštini hranilnici, ki razpolagata z veliko večino vseh vlog na Goriškem. Žal statistični mesečnik ne navaja celokupnega zneska vlog, pač pa ugotavlja, da se je v prvih dveh mesecih t. l. vsota vlog pri goriški mestni hranilnici zmanjšala za 154.000, pri poštini hranilnici pa za 77.500 lir.

Demografski podatki za februar in marec

Te dni so bili objavljeni podatki o naravnem gibanju prebivalstva v goriški in tr-

žaški pokrajini. V februarju se je v Gorici rodilo 67, umrlo 87 ljudi tako, da je mesto ne glede na morebitne priselence nazadovalo za 20 prebivalcev, v ostali pokrajini pa 243 odnosno 174 tako, da znaša naravni prirastek 69 ljudi. Skupne številke so: 310 rojstnih primerov, 261 smrtnih s prirastkom 49 ljudi. V marcu se je v mestu rodilo 68 ljudi in prav toliko jih je umrlo, na deželi pa 236 odnosno 203 tako, da je znašal naravni prirastek še vedno 33 duš, med tem ko ga v mestu ni bilo.

Glede na narodnostni položaj v pokrajini moremo smatrati, da je znašal v obeh mesecih naravni prirastek slovenskega prebivalstva okrog 100 novorojenčkov, med tem ko se je število Italijanov glede na naravno gibanje prebivalstva zmanjšalo za okrog 20 ljudi.

Še jasnejšo sliko demografskega razvoja v februarju in marcu dobimo po objavljenih podatkih tudi v tržaški pokrajini. Meseca februarja se je rodilo v Trstu 257, umrlo 306 ljudi, marca pa 309 odnosno 333, tako da znaša skupni primanjkljaj v naravnem gibanju prebivalstva 79 ljudi. V ostali pokrajini, ki je po veliki večini slovenska, se je rodilo v februarju 156, v marcu 178 ljudi, je umrlo v februarju 96, v marcu pa 109 oseb, tako da znaša naravni prirastek v obeh mesecih 129 ljudi.

Zanimivo je, da se je meseca marca izšlo iz Gorice 241 ljudi, priselilo pa le 156, tako da je število mestnega prebivalstva samo v poslednjem mesecu konkretno padlo za 105 duš.

Požarna katastrofa na meji

Postojna, pričetkom aprila.

V Studenem, ki je le dobro uro oddaljeno od meje, je nastal v noči med 3. in 4. aprilom velik požar. Kmalu po 2. uri je neki pozni vasovalec opazil dim, ki se je valil iz senika kmečkega posestnika Josipa Križmana. Takoj je zbudil gospodarja in njegovo družino. Ljudje so sploščali, da se neznani ponočnjak šali. Medtem pa se je ogenj širil še z veliko naglico tudi na sosednja poslopja. Pet minut pozneje so že alarmirali vso vas, karabinjerje, obmejne miličine in finančarje. Poslali so po pomoč tudi v Postojno. Silen veter pa je gnil ogenj že od strehe do strehe. Čeprav so ljudje na moč gasili, se je požar razširil že na vse sosednje stavbe. Šele zjutraj so prispeli v Studeno postojnski gasilci. Ogenj je tedaj malone že opravičil svoje razdejalno delo. Poleg senika je pogorelo šest stanovanjskih hiš, ki so bile v neposredni bližini Križmanovega senika. Šele po sedmih urah naporenega gašenja so požar omejili in rešili sosednje hiše iz vsake nevarnosti.

Pogoreli Anton Pandur, Lojze Križman, Mirko Simčič, Anton Kobac, Ivan Ostanek in France Brenk ter njihove družine so našli prvo zavetišče pri sosedih. K sreči so si rešili nekaj živine in opreme. Vse ostalo jim je ogenj uničil. Škodo so ocenili na 200.000 lir. Prizadeti posestniki svojih hiš niso imeli zavarovanih. Zaradi tega jih čaka tem večja beda.

— Fašistična demografska politika se je pričela z veliko vneto izvajati tudi po deželi. V večjih mestih je bil že dolgo običaj, da so razpisali nagrade za novorojenčke in za novoporočence. Tudi država na moč podpira nove zakonske pare. Sedaj so pričeli take nagrade deliti tudi po slovenskih vaseh na Goriškem in na Krasu. Tako je občinska uprava v Fani razpisala štiri nagrade po 500 lir za revne novoporočence in štiri nagrade po 100 in 200 lir za novorojenčke. Enake nagrade so bile razpisane tudi v Kanalu in drugod.

— Plinske maske na obroke. »Popolo di Trieste« je v svoji študentski rubriki objavil zanimiv dopis, v katerem ugotavlja neki študent, da v zadnjem času zlasti po šolah in družinski silno propagirajo militarizacijo prebivalstva. Ker se širijo govorice, da si bodo morali v kratkem vsi ljudje nabaviti posebne plinske maske, predlaga, naj bi se prodajale na obroke, ker bi posamezni družinski očetje težko zmogli denar za pet ali šest mask, kolikor članov pač štejejo njihove družine.

— Zaradi bega čez mejo je goriško sodišče v torsk obsojilo 40letnega Viktorja Cudermana iz Idrije na 18 mesecev zapora, 4000 lir denarne kazni in plačilo stroškov za proces. Cuderman je bil obtožen tudi zaradi nekaterih drugih prestopkov.

— V Piranu imajo novega krajevne tajnika fašistične stranke. Dosedanji tajnik Ivan Fondar je bil imenovan za okrožnega inspektorja. Za novega tajnika je puljski pokrajinski tajnik Bellini imenoval Jurija Tamara, ki je v Istri znana že iz prvih »revolucijskih« časov fašizma.

— Pri Peči blizu Ravnice, ki je dobro uro hoda oddaljena od Trnovca, se je preteklo soboto popoldne pripetila huda nesreča. Dva dečka, 12 letni Benedikt in njegov 8 letni brat Ernest Filipič sta našla za nekim grmom 15-centimetrov grnato, ki je obležala tam že v času zadnje svetovne vojne. Fanta sta se je kotila s kamnom ter sta hotela odvit vžigalnik. Nenadoma je nastala eksplozija in grnata je oba nesrečna otroka dobesedno raztrgala. Nekaj ur pozneje je prišla na kraj nesreče komisija, ki je odredila pogreb obeh fantov. Prepeljali so ju v Grgar, kjer sta bila v nedeljo pokopana.

— V Solkanu so našli ljudje v noči od nedelje na ponedeljek 62letnega kmeta Antona Hledeta mrtvega na pragu njegove hiše. Poklicali so zdravnika, ki je ugotovil, da je nesrečnega zadela možganska kap in da si je prebil lobanjo. Ko je odhajal po stopnicah iz hiše, je padel in se smrtno pobil. V torsk so ga pokopali.